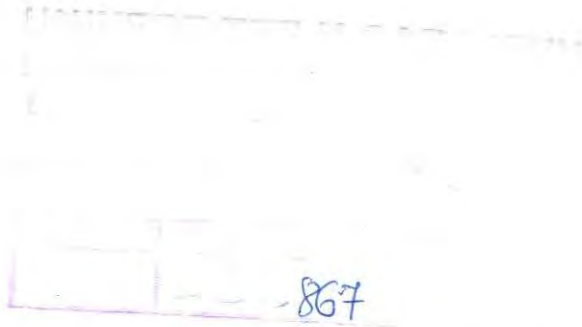

**UBIJENE I NESTALE
ŽRTVE ZLOČINA
U VOGOŠĆI
1992.-1995.**

Eset Muračević

**UBIJENE I NESTALE
ŽRTVE ZLOČINA
U VOGOŠĆI
1992.-1995.**

Sarajevo, 2001.

IZDAVAČI:

Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo
Udruženje građana "Porodice nestalih općine Vogošća"

ZA IZDAVAČA:

Prof. dr Smail Čekić

RECENZENTI:

Prof. dr Smail Čekić
Prof. mr Muharem Kreso

UREDNIK:

Prof. mr Muharem Kreso

LEKTURA I KOREKTURA:

Azra Fišer

REGISTRI:

Azra Fišer

DTP:

Meldijana Arnaut

TIRAŽ:

1.000

Štampa:

"CPU", d.o.o., Sarajevo

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

355.293 (497.6 Vogošća) "1992/1995":929

MURAČEVIĆ, Eset

Ubijene i nestale žrtve zločina u Vogošći :
1992.-1995. / Eset Muračević. - Sarajevo :
Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava [etc.], 2001. -
385 str. : ilustr. ; 24 cm

Predgovor / Smail Čekić: str. 9-14. - Bilješke o
autoru: str. 379-380. - Bibliografske i druge
bilješke uz tekst

ISBN 9958-740-16-8

COBISS/BiH-ID 9723142

Na osnovu Mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta, broj: 04-15-4759/01 od 14.08.2001., knjiga "Ubijene i nestale žrtve zločina u Vogošći 1992-1995.", je proizvod iz člana 19. tačka 10. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga na čiji se promet ne plaća porez na promet proizvoda.

**UBIJENE I NESTALE
ŽRTVE ZLOČINA
U VOGOŠĆI
1992.-1995.**

P r e d g o v o r

Za vrijeme četverogodišnje agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu (1991.-1995.) izvršeni su brojni monstruozi zločini, odnosno krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Izvršen je zločin protiv mira i sigurnosti čovječanstva (agresija), izvršen je genocid i drugi oblici zločina. Postupci počinitelaca, odnosno voluminozne dimenzije i fašistoidni karakter viktimizacije su neupitni i uveliko dokazani brojnim naučnim i publicističkim radovima, te sudskim procesima pred međunarodnim i nacionalnim sudovima.

Raspoloživa dokumentacija, između ostalog, pokazuje da su brojne vojne jedinice iz Srbije i Crne Gore učestvovala u agresiji na Bosnu i Hercegovinu. Komandant 2. vojne oblasti Vojske (tek 27. aprila 1992. godine proglašene) Savezne Republike Jugoslavije, smijenjen u maju 1992. godine, uporno je tvrdio da je upravo pod njegovom komandom okupiran najveći dio Bosne i Hercegovine, što se u potpunosti odnosi i na privremeno zauzeti dio opštine Vogošća. Potvrđuje to i Miloševićovo najnovije priznanje da je silne pare za koje je optužen potrošio na rat u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

Dosadašnja istraživanja su utvrdila odgovornost za izvršene zločine, prije svega, beogradskog režima, na čelu sa Slobodanom Miloševićem. Milošević je, kako je pisao ugledni političar Ivan Stambolić, velikosrpski nacionalizam učinio javnim i uzeo ga za

"osnovu svoje i državne politike". On je stao "na čelo masovnog nacionalističkog stroja", paleći Srbiju "memorandumskim parolama o ugroženosti Srba".¹

Velikosrpski agresor i njegovi kolaboracionisti izvršili su brojne zločine i na području privremeno okupirane Vogošće. Brojni podaci, uključujući i originalna dokumenta JNA, odnosno Vojske SRJ², SDS-a i drugih srpskih kolaboracionističkih organa, pokazuju da je napad na Svrake, Semizovac i Vogošću, planiran, pripremljen i sistematski izveden. Hapšenje civilnog bošnjačkog stanovništva u Svrakama i šire, njihovo odvođenje u kasarne JNA i druge objekte, planirano je prije izvršenja tih zločina. Oni su, prema unaprijed dobro razrađenom planu, uhapšeni i odvedeni u logore i zatvore, odakle se mnogi nikada više nisu vratili. Njihovo istrjebljenje je planirano.

Na primjeru zločinačkog napada na Svrake moguće je utvrditi cjelokupnu genocidnu politiku i praksu velikosrpskog agresora i njihovih kolaboracionista u Bosni i Hercegovini. U historiji istraživanja zločina rijetki su dokumenti koji dokazuju postojanje naredbi za izvršenje zločina, među kojima i genocida - najtežeg oblika zločina, kome je cilj - namjera da se u potpunosti ili djelimično uništi jedna nacionalna, etnička, rasna ili vjerska grupa, kao što je to u slučaju istrjebljenje Bošnjaka u Svrakama, Semizovcu, Vogošći i šire.

Naime, Krizni štab "Srpske opštine Vogošća" je na sastanku od 16. maja 1992. donio Naredbu "za 'čišćenje' Svraka i drugih područja", odnosno za izvršenje genocida nad Bošnjacima u tom i drugim

---

¹ I. Stambolić, **PUT U BESPUĆE**, Beograd 1995, str. 145-195.

² Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija definitivno se raspala septembra 1991. Posljednji sastanak njenog Predsjedništva održan je 15. septembra 1991, da bi 3. oktobra 1991. na nelegalno sazvanoj sjednici nepotpunog Predsjedništva (samo članovi iz Srbije i Crne Gore), odlukom da "Predsjedništvo odlučuje većinom glasova prisutnih" proglašeno "stanje neposredne ratne opasnosti". To je predstavljalo puč i nestanak SFRJ, uz licemjerno zadržavanje njenog naziva i naziva već srbizirane JNA.

naseljima. Tom je naredbom Milan Borovčanin, policajac, određen za realizaciju "čišćenja", tj. genocida. Za postizanje tog cilja trebalo je, pored Borovčanina, **"obezbjediti još jednog čovjeka"**.³

Na primjeru politike i prakse izvršenih zločina u Svrakama moguće je utvrditi i karakter "sukoba" u Bosni i Hercegovini, o čemu se u svijetu i kod nas vode brojne rasprave. Prije izvršenja zločina jedinice JNA su na čitavom prostoru Bosne i Hercegovine, prema strogo povjerljivim dokumentima JNA ("Vojna tajna"), obezbijedile **"važnije komunikacije i objekte, a blokirale su i glavne punktove na ulazu i izlazu u Sarajevo..."**,⁴ naročito Vogošćansku petlju, itd.

Na osnovu raspoloživih dokumenata poznate su razmjere i izvršioци zločina u Svrakama i na području cijele Vogošće, na osnovu kojih se pouzdano može utvrditi i odgovornost pojedinaca ili grupa za izvršenje tih zločina, uključujući i Karadžića, Poplašena i Tintora. Nažalost, samo su se dvojica (Herak i Damjanović) našli pred sudom, što je nedovoljno. Ostali, za koje postoje dokazi ili se opravdano sumnja da su učinili zločine i danas se nalaze na slobodi, kao da se ništa nije dogodilo.

O razmjerama zločina na području Vogošće svjedoče ovdje ugrađeni napori i rezultati anketa Udruženja građana **"Porodice nestalih općine Vogošća"**, te lična kazivanja logoraša Eseta Muračevića.

Knjiga zapravo sadrži samo dvije, odnosno jednu kategoriju žrtava zločina i zloupotrebe vlasti na privremeno okupiranoj teritoriji Vogošće. U pitanju su **ubijeni i nestali** civili. S obzirom na protok vremena od prekida rata i Dejtonskog sporazuma, tačnije od reintegracije okupiranog dijela njene teritorije u opštinu Vogošća i napore ne samo Udruženja građana "Porodice nestalih općine Vogošća", nego i drugih domaćih i međunarodnih faktora, posebno Federalne komisije za traženje nestalih, na čelu sa njenim

---

³ Arhiv Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu (u daljem tekstu: AIIZ), inv. br. 2-1264, ZAKLJUČCI sa sastanka Kriznog štaba Srpske opštine Vogošća, održanog 16. maja 1992.

⁴ S. Čekić, **VOJNE PRIPREME ZA ZLOČINE U BRČKOM**, u knjizi: J. Kadrić, BRČKO - GENOCID I SVJEDOČENJA, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo 1998, str. 9-10.

predsjednikom Amorom Mašovićem, veliki su izgledi da ljudi, žene i djeca iz kategorije **nestalih** više i nisu u životu, bez obzira što još nije utvrđeno mjesto i vrijeme ni njihovog ubistva, ni mjesto sahrane njihovih posmrtnih ostataka.

Knjiga je nastala iz dva osnovna izvora: - napora Udruženja građana "Porodice nestalih općine Vogošća" na prikupljanju podataka, izjava i popunjavanja upitnika, te autorskih kazivanja i istraživanja zasnovanih na prikupljenim podacima i dokumentima Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Korisne primjedbe i sugestije dali su brojni autorovi konsultanti, recenzenti i Redakcija Instituta.

Knjiga **UBIJENE I NESTALE ŽRTVE ZLOČINA U VOGOŠĆI 1992. - 1995.** prema tome je rezultat **nezavršenog** i, zbog uslova u kojima je vršeno, nedovoljno sistematizovanog istraživanja, te se upravo izdaje kao **instrument daljih napora u tom pravcu**. Osnovni cilj je da se na uvid široj javnosti i zainteresovanih pojedinaca i porodica stave podaci do kojih je u datim okolnostima bilo moguće doći, kako bi se, uz sistematizovano istraživanje na Projektu **Stradanje Sarajeva za vrijeme agresije na R BiH 1991. - 1995.**, te eventualne sudske presude i ekshumacije mogla izvršiti potpuna ili bar što potpunija rekonstrukcija počinjenih zločina i zloupotrebe vlasti na privremeno okupiranoj teritoriji općine Vogošća, kao i moralnih i materijalnih šteta.

Stanovništvo Općine gotovo u cjelini je bilo žrtva određenih zločina, odnosno ove ili one zloupotrebe vlasti na privremeno zauzetoj teritoriji ili kao posljedica opsadnog ratovanja u okviru hiljadudnevne opsade Sarajeva. Reintegracija privremeno okupirane teritorije na tom prostoru je 23. februara 1996. zatekla ukupno 700 stanovnika, od čega 600 Srba.

Žrtva zloupotrebe vlasti i prisile je na kraju i srpsko stanovništvo zatečeno potpisivanjem Dejtonskog sporazuma na okupiranom području Općine. Po naređenjima Momčila Krajišnika, ono je najvećim dijelom prisiljeno na iseljavanje na teritoriju pod Paljanskom kontrolom. Za tu svrhu mnogima su bila stavljena na raspolaganje motorna i druga vozila, tako da su, pored svoje pokretne

imovine, ponijeli i opljačkano imovinu svojih komšija, njihovu stoku i drugo. Većina su svoje stanove i kuće devastirali, a neki potpuno uništili. Isto je učinjeno i sa preostalim mašinama, sirovinama i gotovim proizvodima industrijskih pogona.

Pored Predgovora i uobičajenih PRILOGA, Knjiga sadrži dijelove:

- U **Prvom dijelu** knjige UMJESTO UVODA u desetak kraćih podnaslova: Motivi i cilj istraživanja, Napori Udruženja "Porodice nestalih općine Vogošća", Hapšenja civila, Logori, Masovne i pojedinačne likvidacije civila, Zločini Jovana Tintora, Stanje u logoru "Bunker" i Ubistva u "živom štitu", Odgovornost za zločine dr. Nikole Poplašena, Piće, jagnje i djevojke za generala Ujedinjenih nacija, date su osnovne naznake okolnosti, vrijeme i mjesta u kojima su najmasovniji zločini počinjeni, odnosno sa kojih se rukovalo njihovim izvršenjem, a ukazano je i na moguće počinitelje.

- **Drugi dio**, UBIJENE I NESTALE ŽRTVE, predstavlja glavni sadržaj knjige i sastoji se od spiska sa fotografijama i osnovnim biografskim podacima žrtava civila sa smrtnim ishodom. U uslovima u kojima je prikupljanje ovih najvažnijih podataka vršeno, prirodno je da porodice nestalih općine Vogošća, ni njihovo Udruženje građana, zbog rasijanja u mnogim zemljama svijeta nije moglo doći ni do svih imena ove kategorije žrtava, niti do neophodnih i relevantnih podataka pojedinim žrtvama. To je, takođe, onemogućila nedostupnost arhivske građe organa vlasti na privremeno okupiranom dijelu Opštine, a takođe sporost i stepen procesuiranja više nego sigurno utvrđenih zločina. Zbog ovih činjenica i pet godina poslije uspostavljanja mira sudbina bar 200 - žrtava još nije sa sigurnošću utvrđena, ali je više nego izvjesno da su ubijeni, bez obzira što komisije za traženje nestalih još nisu utvrdile ni mjesto njihova ubistva ni grobnice u kojima su privremeno sahranjeni njihovi posmrtni ostaci.

- *Treći dio*, DOKUMENTARNE FOTOGRAFIJE, uglavnom ilustruje mjesta, počinitelje i okolnosti u kojima su zločini počinjeni, kao i strukturu objekata na koje je rušilačka snaga počinitelja usmjerena.

- *Četvrti dio*, REGISTRI, čine dva, za svrhu izdavanja knjige najnužnija Registra: Registar ličnih imena i Registar geografskih naziva koji treba da doprinesu lakšem daljem istraživanju, te grupisanju i provjeravanju podataka.

Na kraju su date upotrijebljene SKRAĆENICE, BILJEŠKA O AUTORU i SADRŽAJ.

Izdavači i autor se na pomoći posebno zahvaljuju: Državnoj komisiji za traženje nestalih Sarajevo; Međunarodnom komitetu Crvenog krsta/križa; Općini Vogošća; Općinskom štabu Civilne zaštite Vogošća; Aliji Demiroviću iz Instituta za geotehniku i fundiranje građevinskog fakulteta u Sarajevu; Udruženjima logoraša općina: Vogošća, Ilijaš, Centar i Hadžići; "Jutarnjim novinama" Sarajevo; Članovima Udruženja građana "Porodice nestalih općine Hadžići", članovima Udruženja građana "Porodice nestalih općine Vogošća", posebno predsjedniku i podpredsjedniku, Rami Salkiću i Hasibi Zlatarac.

Prof. dr Smail Čekić

I

UMJESTO UVODA

Motivi i cilj istraživanja

Cilj ovog projekta je da se animiraju i angažuju na traženju istine svi oni koji bi mogli dati neku relevantnu informaciju o sudbini **nestalih**. Informaciju o mjestu sahranjivanja ubijenih, kao i podatke o drugim zločinima počinjenim na privremeno okupiranoj teritoriji općine Vogošća. Nije mi bila namjera da se izvrši šira, hronološka rekonstrukcija događaja i prilika na okupiranom dijelu Vogošće (uloga velikosrpskog agresora i njegovih srpskih kolaboracionista iz Bosne i Hercegovine), jer će to biti predmet narednog projekta.

Ovdje su naznačene najbitnije činjenice vezane za hapšenje i stradanje civila, masovne i pojedinačne likvidacije, stanje u logoru "Bunker" i drugim mjestima zatočenja, ubistva na prisilnom radu, ubistva u "živom štitu" i odgovornost nekih koji su naređivali ili izvršavali zločine. O razmjerama zločina govore i podaci iz ove knjige. Samo u dvije masovne grobnice u Svrakama i Tihovićima ekshumirano je 117 Bošnjaka. Od ubistva studenta mašinstva **Kenana Demirovića** na Kobiljoj glavi, 1. marta 1992, do utvrđivanja konačnog broja ubijenih i nestalih na području Vogošće proteći će dosta vremena jer, sem napora porodica stradalih i pojedinih Udruženja građana, nema sistemskih rješenja koja bi pomogla da se do podataka što hitnije dođe.

U ovom projektu nije obrazloženo stanje stradanja stambenog fonda, objekata privrednog, kulturnog, vjerskog i sportskog sadržaja, te objekata komunalne infrastrukture po ulasku 23. februara 1996.

godine na okupirani dio Vogošće. Treba znati da su vlasti Republike Srpske odnijele matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih, te matične knjige učenika i radnika. Pored matičnih knjiga odneseno je oko 249 spisa predmeta koji se odnose na katastarske i urbanističke evidencije.

Zatečen je opljačkan i uništen industrijski kompleks UNIS-a. Prije agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu zapošljavao je oko 12.500 radnika, sa razvijenom automobilskom industrijom TAS-a i Folksvarena iz Njemačke, industrijom ležajeva UTL i SKF iz Švedske, namjenskom industrijom PRETIS-a, sa jakim energetske potencijalom Energetike, kao i ugostiteljskih objekata hotel "Park" i hotel "Biokovo". Opljačkan je i devastiran Dom zdravlja Vogošća i ambulanta u Semizovcu. Totalno je uništena Veterinarska stanica. Uništene su škole u mjesnim zajednicama Gora i Semizovac, kao i većim dijelom devastirane osnovne škole i Srednjoškolski centar u samom naselju. Porušene su džamije. Opljačkana telefonska centrala sa oko 6000 telefonskih brojeva. Velika oštećenja na sportskom kompleksu (Sportskoj dvorani, fudbalskom stadionu, teniskim igralištima i bazenu). Od ukupno 5.635 privatnih i stambenih kuća, njih 2.640 je sa većim oštećenjima između 40 i 70 % , dok je 718 totalno uništeno (srađeno sa zemljom). Od 2.649 stanova, 2.384 je djelimično uništeno, ogromna većina stanova ostala je bez stolarije, podova i kompletnih instalacija, a oko 250 totalno je devastirano. Sudbinu stanova i kuća doživjeli su i poslovni prostori. Oštećena je niskonaponska i visoko-naponska elektro mreža, posebno na perifernim područjima, a uništen je i veliki broj trafostanica. Oštećena je vodovodna mreža, posebno u devastiranim zgradama i objektima. Uništen toplifikacioni sistem koji je snabdjevaio društvene stanove iz UNIS-ovog kompleksa, kao i kontakt mreža za trolejbuski saobraćaj.

Napori Udruženja građana "Porodice nestalih općine Vogošća"

Tokom 1993. porodice nestalih vogošćanske Mjesne zajednice Svrake počele su organizovanije da tragaju za informacijama vezanim za nestanak, odnosno sudbinu 28 mještana Svraka koji su u vremenu od 16. do 18. juna 1992. godine iz logora "Planjina kuća" u Svrakama od strane velikosrpskog agresora i njegovih srpskih kolaboracionista iz Bosne i Hercegovine odvedeni u nepoznatom pravcu. Po reintegraciji okupiranog dijela Vogošće 1996. registrovali su i Udruženje građana pod nazivom "**Porodice nestalih Mjesne zajednice Svrake**". Zajedno sa Udruženjem logoraša općine Vogošća 16. juna 1996. godine održavaju prvi, a potom na isti dan svake godine, skup porodica nestalih. Sa istog svim nadležnim domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama vlasti upućuju **Apel za pomoć**¹ u kojem traže od onih koji imaju informacije o sudbini njihovih najmilijih da im pomognu u traženju istine ma kako ona crna bila. U tom cilju urađen je i popunjavan Lični karton nestale osobe².

Slične aktivnosti provodile su i porodice nestalih vogošćanskog naselja Tihovići, čijih je više desetina najmilijih 4. jula 1992. u Tihovićima, takođe, od velikosrpskog agresora i njegovih kolaboracionista iz Bosne i Hercegovine ubijeno ili odvedeno u nepoznatom pravcu.

---

¹ Apel za pomoć, vidi na strani 21 i 22 ove knjige.

² Lični karton nestale osobe, vidi na str. 23 ove knjige.

Radi snažnije aktivnosti vezane za traženje nestalih Udruženje građana "Porodice nestalih Mjesne zajednice Svrake" se gasi, a njegovi članovi zajedno sa porodicama nestalih iz Tihovića i drugih dijelova Vogošće 2001. godine formiraju jedinstveno Udruženje građana pod nazivom "**Porodice nestalih općine Vogošća**". Intenzivirana je aktivnost na traženju nestalih Sarajevo, te kontakti sa predstavnicima vlasti, sličnim udruženjima građana sa područja BiH i našeg okruženja, Državnom komisijom za traženje nestalih, međunarodnom komisijom za nestale osobe (ICMP) i Institutom za nestale osobe, međunarodnim i lokalnim udruženjima Crvenog krsta/križa. Plod tih aktivnosti je i ova knjiga koja će, između ostalog, nadamo se, pospješiti proces traženja nestalih.

Udruženje građana
"Porodice nestalih općine Vogošća"
V o g o š ć a

71320 VOGOŠĆA, ul. Jošanička br. 80, Bosna i Hercegovina

A P E L   Z A   P O M O Ć

U više navrata tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu **1992.-1995.** godine predstavnici srpske vojske u Vogošći iz svojih logora: "**Bunker**" kod restorana "**Kon tiki**" (poznatiji kao "**Kod Sonje**"), "**Nakina garaža**" (garaža Nasufa Karalića na vogošćanskoj petlji), "**Planjina kuća**" (stambeni objekat Miralema Planje u Svrakama), te **kuća** i **stanova** u naselju odvodili su nesrpsko stanovništvo (Bošnjake, Hrvate i druge) u nepoznatom pravcu i od odvođenja do danas o njihovoj sudbini nemamo nikakvih informacija.

Njihova jedina krivica bila je ta što se ne zovu imenima agresora.

Sve se zna. Kada i ko ih je odveo.

Jedino njihova sudbina nije nam znana.

Jesu li ubijeni? Ako jesu, gdje su im posmrtni ostaci da ih dostojno sahranimo?

Ako su živi, gdje se nalaze? Jesu li u nekom skrivenom mjestu zatočenja?

Oni koji znaju istinu šute.

Očekivali smo instrumente Međunarodne prisile za one koji budu ometali traženje istine.

Međutim, sa žaljenjem konstatujemo da su se o naše dosadašnje zahtjeve oglušili skoro svi, pa i neki u čijem je opisu radnih zadataka, između ostalog, i traženje nestalih.

Neizvjesnost našim ranama neda da zacijele.

Istina ma kakva ona bila bolja je od neizvjesnosti koja nas prati.

Apelujemo na sve one koji nešto znaju o njihovoj sudbini da nam se jave, da u okviru svoje nadležnosti pomognu da istina, konačno, ugleda svjetlo dana.

Očekujemo da ubuduće nećemo slušati već dobro poznate fraze: **ne znamo, neće da daju informacije, nemamo mandat za prisilu i slično.**

Pogotovo fraze od onih koji znaju istinu, a ne stide se da obnašaju visoke funkcije u entitetskoj ili državnoj vlasti.

Porodice nestalih općine Vogošća

Telefon/faks: (033) **431-486** i (033) **430-878**

LIČNI KARTON NESTALE OSOBE

PREZIME (ime jednog roditelja) i IME

Datum i mjesto rođenja

Adresa stanovanja prije nestanka

Zanimanje

Bračno stanje

Broj članova porodice

Imena članova porodice i njihovi datumi rođenja

U kojim logorima je bio zatočen (od kada do kada)

Datum i mjesto nestanka

Okolnosti vezane za nestanak. Ko je učestvovao u odvođenju. Imena zločinaca. Imena svjedoka i druge, bitne, informacije (odjeća koju je nosio u trenutku nestanka i dr.)

Dokumenti koji mogu pomoći u traženju (fotografije, naredbe i slično)

Vogošća, _____ godine

PODATKE DAO:

l.k.br. _____

izdata u _____

Hapšenje civila

Desetak kilometara sjeverozapadno od Sarajeva nalazi se Vogošća. Na **72** kvadratna kilometra u **8.286** stambenih jedinica po popisu stanovništva iz **1991.** godine živjelo je **24.647** stanovnika: **12.449**, odnosno **50,51% Muslimana**, **8.813**, odnosno **35,75% Srba**, **1.071**, odnosno **4,36% Hrvata**, **1.730**, odnosno **7,02% Jugoslovena** i **534**, odnosno **2,17% Ostali**.¹ Prema tome bošnjačko stanovništvo Opštine bilo je u apsolutnoj većini, a nesrpskog je bilo čak 64,25%, ali se bez oružja nije moglo suprotstaviti organizovanoj i spremnoj vojsci.

Položaj Vogošće kao raskrsnice putnih i željezničkih pravaca, obim namjenske industrije u okviru privrednog kompleksa UNIS, jedan od ulaza u grad Sarajevo, okolna brda Paljevo, Ravni Nabožić, Motka, Nahorevska Brda, Žuč, kasarna Jugoslovenske narodne armije u Semizovcu i drugo, skretali su pozornost na ovaj prostor.

Vogošćansko naselje **Svrake** prvo se našlo na udaru velikosrpskih zločinaca. U **468** stambenih objekata u tom naselju do **4. maja 1992.** godine živjelo je **1.245** stanovnika (**1.036 Muslimana**, **170 Srba**, **2 Hrvata**, **21 Jugosloven** i **18 Ostali**).² Tog je dana, nakon dvodnevne

---

¹ Državni zavod za statistiku Republike Bosne i Hercegovine, **NACIONALNI SASTAV STANOVNIŠTVA**, Rezultati za Republiku po opštinama i naseljenim mjestima 1991, Statistički bilten, br. 234, Sarajevo, decembar/prosinac 1993, str. 13.

² Isto, str. 14.

kanonade iz srpskog pješadijskog i artiljerijskog naoružanja, dještva tenkova, bornih kola, pa i avijacije Jugoslovenske narodne armije, uhapšena je većina **Bošnjaka** iz Svraka, među njima i ja.

U dugim danima sedmomjesečne golgote zatočeništva doživljene i preživljene u srpskom logoru "**Bunker**", kod pansiona "**Kon tiki**" u Vogošći, poznatijeg kao "**Kod Sonje**", jedna misao svijetlila je u tami:

Bože! Samo da ostanem živ, da bar svojoj djeci mogu reći istinu o ponašanju svojih, dojučerašnjih, prijatelja. Onih zbog kojih bi ja da je kojim slučajem bila obratna situacija stavljao i ruke i noge u vatru da ih izbavim od muka kakve su oni meni priređivali.

Na hiljade puta sam u sebi vraćao slike svog života, svog ponašanja. **Jesam li prema nekom od njih, makar i nesvjesno, učinio nešto na žao?** Nisam pronalazio razloge. Sve što sam do tada nekom od njih više pomagao, više mu valjao u životu, to su oni prema meni bili ekstremniji. **Bože! Od kuda tolika mržnja?**

Od kuda mržnja jednom dvadesetogodišnjem **Miti Nešiću** iz Svraka da sa isukanom kamom zarobljenim Bošnjacima prijeti kako "**balijsku djecu čim se rode treba iz kolijevke bacati u vis i dočekivati na bajonet**".

Od kuda sadizam **Bobanu Laziću** iz Krivoglavaca da učestvuje u silovanju desetogodišnje, retardirane, djevojčice i njene osamdesetogodišnje nane?

Jedan od onih koji se po zlu morao više dokazivati od drugih zločinaca je **Marinko Soldo** iz Semizovca. On je kao komšija **Nebojše Špirića Špire**, zamjenika, a kasnije i upravnika logora "**Bunker**", uživao posebno povjerenje pretpostavljene komande. Pored "standardnih" uznemiravanja prisilno pritvorenih za vrijeme njegove službe: upuštanje "Šešeljevaca", "Arkanovaca" i drugih oružanih formacija u logor, odvođenja zatočenika na put bez povratka, batinanja zatočenika prolaskom kroz špalir čuvara, ubacivanja Bošnjaka u "živi štit" i drugih metoda mučenja, njegova specijalnost je bila da zatočenike muči glađu. I onako, tanke i povremene obroke još više im je smanjivao, oduzimajući dio hrane koju je davao psima.

Jedne je prilike, nakon **56** sati gladovnja, **184** zatočenika u logoru "**Planjina kuća**" u Svrakama "dobilo" osam vekni hljeba, od kojih je Marinko Soldo revnosno, pred gladnim očima zatočenika, odvojio sljedovanje za pse. Na upit zatočenika, svojih dojučerašnjih komšija, zašto to čini odgovorio je:

-Šta će vam hrana. Vi, ionako, nećete dugo živjeti.

Spisak Bošnjaka odvojenih za "razmjenu", a kojima se gubi svaki trag, pisan je i njegovom rukom. Gdje su **Zijad Čišija, Salih Čekić, Rešad Dević** i mnogi drugi, "nestali" iz Svraka, Semizovca, Nahoreva, Vogošće, Sokoca, Ilijaša ...?

Igrom sudbine pobjegao sam iz kandži velikosrpskih zločinaca. Prošla je agresija. Nastupilo vrijeme mira. Ratne rane i golgote se potiskuju. U reintegrisanom dijelu Vogošće u kancelariju gdje sam obavljao poslove i radne zadatke ulazi Marinko Soldo. Čuvar zatočenika u srpskim logorima u Vogošći tokom 1992.-1995. godine. Odbacila ga njegova, dojučerašnja, bratija. Više joj ne treba za obavljanje "prljavih poslova". Ako je ikoga očekivao na ovom mjestu nije mene, jednog od zatočenika srpskog logora "**Bunker**", zatočenika kojeg je on tako revnosno "pazio i mazio". Riječi mu zastale u grlu. Nikako da krenu.

- Dobar dan, pokušavam da ga vratim u stvarnost. Zar su te napustili pajtaši, pitam ga.

U jednom trenu pred mojim očima minu sedmomjesečna golgota, krici i jauci onih kojih danas nema među živima, lavež pasa uhranjenih hranom namijenjenoj zatočenicima ... i u trenu shvatih, da u željno čekanom trenu, ne mogu biti kao oni. Nikakva bol nanescena njemu ne bi izbrisala moje patnje ni u život vratila one bez traga odvedene. Marinko Soldo danas živi na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine. Teret savjesti pritišće mu leđa. Hoće li pod tim teretom smoći snage da progovori istinu o stradanju Bošnjaka, ostaje da se vidi.

Logori

Odvedeni smo u bivšu **Kasarnu JNA** u Semizovcu. Tada je to bila Kasarna Vojske Savezne Republike Jugoslavije, zvanično proglašene 27. aprila 1992. godine. Nalazila se nasuprot Svraka sa desne strane rijeke Bosne. U otvorenom hangaru, bez hrane i vode, bilo je i tromjesečnih beba. Inače, Svrake su još od martovskih barikada bile u totalnoj blokadi i trn u oku srpskom vojvodi i zločincu **Jovanu Tintoru**. Tokom napada na Svrake 2./3. maja 1992, napadači su ubili **Šaćira Fejzovića** (rođenog 1959. godine) i ranili još četvericu Bošnjaka. Porušili su i zapalili **36** stambenih objekata, a nije bilo kuće koja nije pogođena bar jednom granatom. **Srušili su i seosku džamiju**.

Iz logora "**Kasarna JNA**" u Semizovcu počelo je odvođenje zatočenika. Prvi je odveden **Saip Kijamet**, a potom, zbog moje aktivnosti u Patriotskoj ligi Bosne i Hercegovine, i ja. Po mene su došli Nele, Srbijanac koji je nekoliko mjeseci ranije stigao u Vogošću i obučavao zločince Srpske demokratske stranke, te **Predrag Živković Božur**, moj kolega sa kojim sam se godinama družio u redovima Radničkog kulturno-umjetničkog društva "UNIS" iz Vogošće, skupa smo išli na turneje, svirali gitare ...

Na ulasku u njihov "Audi" **Nele** me udara nogom u predjelu bubrega. Na glavu mi stavljaju konjsku zobnicu, već ranije natopljenu nečijom krvlju, a na ruke lisice koje pritegnute do bola otežavaju normalnu cirkulaciju krvi. Hladna cijev Božurovog pištolja na mom potiljku ledi krv u žilama.

Uz put brojim krivine. Pokušavam dešifrovati kuda me vode, ali, bez uspjeha. Tek sam desetak dana kasnije saznao da se nalazim u betonskom "**Bunkeru**", pored pansiona "**Kon tiki**" u Vogošći, poznatijem kao restoran "**Kod Sonje**". Bunkeru koga su na tom lokalitetu pored mosta uz prugu 1942. sagradile njemačke okupacione trupe.

Popuštaju mi lisice na rukama. Skidaju zobnicu sa glave. Božur me udara nogom u glavu, u predjelu lijevog uha. Od siline udarca udaram glavom o betonski zid "Bunkera" i gubim svijest. Hladna voda budi me iz sna. Novi udarci nogom u stomak. Teško dolazim do daha.

- **Vi naše sunetite, a mi ćemo tebi odrezati jaja**, životinjski urliče Božur. Bajonetom mi otkida dugmad na šlicu. Hladno sječivo dodirnulo je moj polni organ.

- **Stani! Nemoj sada**, kao kroz maglu čuo sam Neletov glas.

- **Ima vremena za to**. Božur ga poslušao.

Vežu mi oči i izvode iz "Bunkera". Prolazim kroz špalir srpskih vojnika. Novi udarci rukama, nogama, kundacima pušaka ... Uvode me u jednu prostoriju obližnje barake. Nakon skidanja poveza pred očima nova, poznata, lica. **Branislav Vlačo** (zovu ga i **Brane** i **Branko**), upravnik logora, i **Živko Lazarević**, raniji inspektor u vogošćanskom Sekretarijatu unutrašnjih poslova. Pored njih su se, kasnije, u istragu uključivali **Slaviša Mišić** i **Mile Renovica**. Slaviša Mišić me često tukao, kao i druge zatočenike koje su kasnije privodili. Pored toga što smo Bošnjaci, trn u oku im je bila i suverena i nezavisna Republika Bosna i Hercegovina. Za njih smo svi bili džihadovci, mudžahedini, balije ...

Ostali mještani Svraka iz logora "Kasarna JNA" u Semizovcu su razdvojeni. Žene su puštene nazad u naselje Svrake, a muškarci odvedeni u drugi logor, zvani "**Nakina garaža**", garaža Nasufa Karalića Nake na Vogošćanskoj petlji, odakle su i oni, nakon dvadesetak dana, vraćeni u Svrake, te nakon izvjesnog vremena pritvoreni u logor "**Planjina kuća**" u Svrakama (stambeni objekat Miralema Planje).

Masovne i pojedinačne likvidacije civila

Nad nedužnim civilima Bošnjacima u Vogošći najviše se izživljavao "hrabri" **Dragan Damjanović**, koji je lišio života mnoge civile, uglavnom žene, djecu i starce. On je na kućnom pragu u Svrakama ubio **Muharema Hodžića** i njegovu ženu **Mejru**. U julu 1992. godine učestvovao je u masakru nad nedužnim civilima Svraka, kada su ubijeni mnogi civili: **Mehmed Bokšić Meha**, **Adila Fejzović (rođ. Zlatarac)**, **Asim Hajro**, **Habiba Pašić Mehaginca**, **Refika Sušić**, **Hasiba Kerla**, **Mehmed Kerla**, **Rabija Kerla**, **Ramiz Durmić**. **Sinana Salkića** su, nakon uboda bajonetima, živog posipali benzinom i palili, a **Mehmeda Kerlu**, nakon batinanja, zaklali testerom. Po zlu se proćuo i **Igor Radić (sin Bore Radića)**, koji je ubio na desetine Vogošćana.

U Semizovcu je pred očima porodice **Risto Berović Beban** ubio **Mevludina Alića**. **Safeta Duraka** ubio je **Tomo Čolaković**, a njegovu majku **Fatu**, **Rajko Janković**. **Hamdu Fazlića** su kožnim kaišem u kotlovnici Osnovne škole u Semizovcu udavili **Rajko Janković**, **Rajko Rajić**, **Jefto Lukić** i **Mirko Jovanović "Ćurčija"**.

Hamdiji Ahmetoviću i njegovoj sestri **Sejdi** iz Semizovca velikosrpski zločinci su odrezali prste na rukama i nogama, a potom ih zaklali.

Branislav Vlačo, upravnik logora "Bunker" u Vogošći, lično je **25. maja 1992.** godine predvodio zločince u napad na svoje komšije, kada su u zaseoku **Krše** na najsvirepiji način izmasakrirali šest civila: **Ibru**, **Ramiza**, **Kasima** i **Vahida Kršu**, te **Asima Mršu** i **Ahmeda Pknjača**.

U šupi pored svoje kuće u **Uglješićima** pronađena su izmasakrirana tijela **Šabana** i **Zehre Pandžić**, te **Sejdalije** i **Fatime Konaković**.

Više mještana naselja **Tihovići** mučki je ubijeno **4. jula 1992**, a njihova tijela su potom stavljena na automobilske gume i spaljena. **Šaban** i **Ibro Halač**, **Mahmut** i **Sead Kahrیمان**, te **Ismet Kerić** iz Tihovića, prošli su strašnu golgotu batinanja i mučenja. Tjerali su ih da jedu kuhinjsku so i danima mučili žeđu, a potom ih natjerali da sami sebi iskopaju grobnice.

Djevojku **A. O.** u jednom danu silovalo je **12** njenih komšija Srba. Sličnu golgotu prošle su i **M. Z.** i **A. Z.** "Ekipu" silovatelja predvodili su **Mladen Panić** (iz Mrakova) i **Velo Antić** (iz Svraka). Silovane su još **23** žene iz Vogošće (**sedam ih je bilo maloljetno**), a neke su nakon tog zločina **ubijene**.

U Semizovcu su velikosrpski zločinci u potpunosti istrijebili porodicu mjesnog imama **Hasiba Ramića**. Pred njegovim očima zločinci su **ubili četvero njegove djece: Muhameda (13 godina), Melihu (10 godina), Ahmeda (4 godine) i Aminu (stara svega 30 dana), te maltretirali suprugu Šefiku, a zatim i nju i njenog supruga Hasiba preklali.**

Efendija Ramić imao je šansu da se spasi, ali nije htio da ostavi svoje džematlije.

- **Dok u Semizovcu postoji i jedan Musliman moje mjesto je sa njim**, govorio je u dugim danima dok smo zajedno robovali u zloglasnom logoru "**Bunker**". I ostao je tamo zauvijek. Njegove riječi kao da i danas od nekuda donosi vjetar:

- **Mogu nam uzeti živote, ali ne mogu dušu.**

U dva navrata **16. i 18. juna 1992.** godine iz logora "**Planjina kuća**" u Svrakama u nepoznatom pravcu odvedeni su: **Hasan Abaz, Džemo Šehić, Esed Fejzović, Rešad Dević, Huso i Nedžad Zlatarac, Salih Čekić, Semir i Seid Salkić, Emin i Abdulah Jelašković, Hajrudin**

Raonić Hajco, Alija Delić Ago, Fikret Prutina, Himzo Hadžić, Mensud Durić, Vehid Spahić, Safet Kozica, Enes i Idriz Alić, Hašim Durmić, Nezir Mehmetović Tito, Džemal Sejdić, Ramiz i Hakija Kander, Zahid Bešić, Safet Hodžić i Rasim Selimović.

O sudbini navedenih logoraša ni danas se ništa ne zna. Izvjesno je jedino to da za njihovu sudbinu znaju: **dr Nikola Poplašen, Jovan Tintor, Branislav Vlačo, Živko Lazarević, Mile Renovica, Slaviša Mišić, Rajko Koprivica, Slavko Jovanović, Zdravko Luketa, Ratko Babić, Gnjatije Dragović, Stanko Blagovčanin, Miroslav Kuzman, Rajko Janković, Vlado Četković, Nebojša, Makso i Risto Berović, Milan Borovčanin, Vukašin Kuzman Pena, Branko i Marica Pajkić, Blagoje Mumalo, Radovan Kakuća, Mito Nešić, Zoran Marković, Zoran Kresojević, Stanko Knežević, Predrag Jovanović Peđa, Nikola Jovanović Briga, Žara Milić, Rade Lukić Pape, Miodrag Kukić Miško, Predrag Vujičić, Željko Mrdić, Mladen Delipara, Velimir Kelović, Momir Damjanović, Đorđe Keser, Dragan Jović, Siniša Đurđić, Radivoje Đurđić, Slavko i Rajko Vranjer, Miodrag Petrović, Rade Ivić, Milomir Tadić, Mirko Đukanović, Saša Vejn, Saša Jovanović, Duško Šakota, Ilija Sorak, Mladen Milanović, Neđo Lukić, Rašo Lukić, Marinko Soldo, Dragan Damjanović i mnogi drugi koji su tokom agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu učestvovali u sprovođenju ili izdavali naredbe za lišavanje slobode i zatvaranje Bošnjaka u logore, te vršili fizičko maltretiranje, silovanje i ubijanje zatočenika i drugih civila.**

Samo na prostoru Vogošće u dvije masovne grobnice u **Svrakama i Tihovićima** ekshumirana je **131** bošnjačka žrtva. Za mnoge se Bošnjake zna da su ubijeni, ali nije utvrđeno mjesto likvidacije. Za više stotina onih koji su prošli kroz logore u Vogošći još uvijek se traga.

Zločini Jovana Tintora

Da je kojim slučajem Veljko Bulajić krenuo u realizaciju snimanja filma o Sarajevu tokom agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu možda bi u njemu ponovo oživio svog omiljenog junaka Joju, ali ne onog iz filma "Kozara", nego lik vogošćanskog molera **Joje Jovana Tintora**, kome je agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu i te kako pomogla da njegova kašika duboko upadne u med.

Jovan Tintor je stavove svog lidera **Radovana Karadžića**, izrečene u novembru 1991. godine na jednom od skupova **Srpske demokratske stranke** u okviru priprema za takozvani **Plebiscit srpskog naroda**: ("**..., kakva god Bosna bude, u srpskim krajevima i srpskom selu, ni jedan muslimanski temelj se neće zakopati, jer ćemo mi dati upustvo Srbima da ne smiju prodati Muslimanima zemlju. Prvi temelji koji se zakopaju letjeće u vazduh, i svaki temelj, koji se zakopa, letjeće u vazduh**")³ praktično provodio u Vogošći. Pred tek konstituisanu, novoizabranu, Skupštinu opštine, na njegovu inicijativu se našla peticija **215** građana srpske nacionalnosti iz Krivoglavaca, upućena na više adresa, počev od predsjednika Skupštine Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine do Mjesne zajednice Vogošća I, u kojoj upozoravaju da "**po cijenu otvorenog sukoba i žrtava**" neće dozvoliti

---

³ **BILTEN** Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima na području Republike Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BILTEN...), br. 7, februar 1994, str. 3 i 4.

da u njihovom selu **Muslimani kupuju zemlju i grade svoje kuće, jer žele "po svaku cijenu sačuvati etnički karakter sela"**.⁴ Njegova firma "**Tintor gradeks**" služila je za "pranje" novca. Preko noći prosječan moler počinje lumpovati i trošiti za jednu noć više novca nego što su mnogi, od njega uspješniji, mali privrednici mogli zaraditi za godinu dana. Kako se bližila velikosrpska agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu njegov kapital se sve više i više uvećavao. Osim automobila za vlastiti prevoz počinje koristiti i vojne helikoptere.

Pod prismotrom Jovana Tintora oružje iz **kasarni JNA** je dijeljeno "ugroženom" srpskom narodu. Cisterne goriva iz **kasarni JNA** u **Semizovcu** i **Misoči** odlaze u "srpske" krajeve. Dio profita od njegove prodaje slijeva se u džepove Jovana Tintora. Tako dobivenim novcem kupovao je povjerenje lidera **SDS-a**. Dolazi u sam vrh srpske vlasti. Kao komandant Kriznog štaba "Srpske opštine Vogošća", a kasnije kao predsjednik Opštinskog odbora Srpske demokratske stranke i član Ratnog predsjedništva "Srpske opštine Vogošća", imao je neograničenu moć. Od otimanja novca i stvari od Bošnjaka do oduzimanja njihovih života.

Krizni štab "Srpske opštine Vogošća", na čelu sa komandantom Jovanom Tintorom, donio je sredinom maja 1992. više naredbi. Naredbom od 14. maja 1992. godine o preuzimanju "**garnizona u Semizovcu sa svim svojim materijalnim sredstvima i opremom**" i Naredbom od 16. maja 1992. "**o preuzimanju Kasarne u Semizovcu**" izričito je navedeno da se oboje "**stavlja pod komandu Kriznog štaba Srpske opštine Vogošća, koji je pod jedinstvenom komandom Oružanih snaga Srpske Republike Bosne i Hercegovine**".⁵ Time su

---

⁴ Arhiv Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu (u daljem tekstu AIIZ), inv. br. 3-1185, Stanovnici sela Krivoglavci Opština Vogošća - Predsjedniku Skupštine SR BiH i drugima, CIJENJENA GOSPODO !

⁵ AIIZ, inv. br. 3-1187, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, Srpska opština Vogošća - Krizni štab, Broj: 117/92, Vogošća, 14. maja 1992. - Komandi garnizona u Semizovcu; AIIZ, inv. br. 2-1264, ZAKLJUČCI SA SASTANKA Kriznog štaba Srpske opštine Vogošća, održanog 16. maja 1992.

oživotvorene riječi lidera **Radovana Karadžića** iz novembra 1991. da **"Srbi nemaju potrebe ni za kakvom stranačkom vojskom, Armija je tu. Slučajno se naši i njihovi ciljevi stopostotno poklapaju"**.⁶ Da se ciljevi tadašnje **"Jugoslovenske narodne armije"** i srpskih kolaboracionista **SDS-a** poklapaju i prije ove naredbe imao sam priliku da se lično uvjerim pri susretu sa **Jovanom Tintorom** dok je sredinom **aprila 1992**, kada su **jedinice JNA** zaposjele Vogošćansku petlju i most preko rijeke Bosne, za koju je govorio da će se uskoro **"crvenjeti od krvi balijske"**.

Tintor je odgovoran i za pljačku i devastiranje UNIS-ovih tvornica u Vogošći, prije svega za otuđivanje vozila i rezervnih dijelova iz **Tvornice automobila Sarajevo**. Vanrednim popisom automobila, obavljenim u vremenu od 22. - 28. aprila 1992. (od martovskih barikada Tvornica je bila u rukama srpskih zločinaca) na park placevima TAS-a konstatovano je sljedeće stanje automobila: na lageru se nalazilo **1.924** golfa i Kediya za YU tržište, **28** konsignacionih automobila (strana roba) za YU tržište, **18** registrovanih automobila (Audi, Pasat) Folksvagenovih ugovornih radnika na radu u TAS-u, **30** registrovanih automobila u voznom parku TAS-a, **10** golfova A 3 ("O" serija) i oko **2.200** automobila u dijelovima.⁷ Sva ta vozila su u roku od tri mjeseca opljačkana, što potvrđuje i Ratno povjereništvo "Srpske opštine Vogošća", aktom br. **03-140/92**, od **3. avgusta 1992**, koje je obavijestilo Komandu Blažuske brigade da im se dodijele dva golfa i jedan Kedi, **"da na lageru u tvornici TAS već više od jednog mjeseca nema automobila, jer su, uglavnom, bespravno otuđeni, pa vam ne možemo udovoljiti zahtjevu"**.⁸

⁶ BILTEN..., br. 7, februar 1994., str. 7.

⁷ AIIZ, inv. br. 3-1196, Tvornica automobila Sarajevo - Izvršnom odboru SO Vogošća, Izvještaj o radu TAS-a u periodu od aprila do avgusta 1992, Vogošća, 25. avgusta 1992.

⁸ AIIZ, inv. br. 3-1195, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, Srpska opština Vogošća - Ratno povjereništvo, Broj: 03-140/92, Vogošća, 3. avgusta 1992. - Komandi Blažuske brigade.

Pored **Tintora** u trgovini golfovima bili su uključeni **Radovan Karadžić, Momčilo i Mirko Krajišnik, Ratko Adžić...**

Slavko Jovanović je, u ime **Jovana Tintora**, predsjednika Kriznog štaba "Srpske opštine Vogošća", naredbom br. E 12/92, od 2. maja 1992, **Željki Beganović** naložio da se pansion "Kon tiki" u Vogošći "**stavi na raspolaganje**" srpskoj policiji, "**radi saslušanja privedenih i pritvorenih lica**".⁹ Taj objekat po zločinima koji su u njemu i obližnjem "**Bunkeru**" činili ekstremni Srbi nad Bošnjacima vrlo brzo dolazi u žižu, kako domaće, tako i svjetske javnosti. Ovo mjesto pamtiće mnogi kao jedno od onih u kome su se dojučerašnji poznanici izivljavali nad bošnjačkim stanovništvom. Pored batina i drugih fizičkih maltretiranja ostaće upamćeno i kao mjesto u kojem su **silovane žene, djevojke, pa čak i djevojčice**. Cilj je bio zastrašiti, poniziti i degradirati ženu, a onda je ubiti, te na taj način spriječiti i da se istina sazna, i da se ostali zastraše, da bi neki i sami napustili određenu teritoriju.

---

⁹ AIIZ, inv. br. 3-1189, Srpska Skupština opštine Vogošća, Krizni štab, Br. 12/92, Vogošća, 2. maja 1992, NAREDBA. Tu naredbu "**odmah će sporeviti Vlačo Branko i Stanica javne bezbjednosti Srpske opštine Vogošća**".

Stanje u logoru "Bunker" i ubistva u "Živom štitu"

Jedan od mnogih službenika bivšeg Sekretarijata unutrašnjih poslova koji se stavio u službu velikosrpske agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu je, svakako, **Branislav Vlačo**, upravnik zloglasnog srpskog logora "Bunker". Nije on bio obični upravnik koji je "slijepo" slušao naredbe pretpostavljene komande. Bio je i neposredni kreator svih zločina nad onima koje su u ovaj najgori krug pakla privodili zlikovci Srpske demokratske stranke. **Branislav Vlačo** je bio desna ruka **Jovana Tintora** i **dr Nikole Poplašena**, ruka koja je direktno izvršavala genocidne naredbe. On je, pored **Živka Lazarevića**, **Mileta Renovice**, **Slaviše Mišića** i drugih, bio u timu koji je vršio isljeđivanja pritvorenih. Nije bio od onih koji je direktno tukao, ali su svi logoraši, pa i ja sam, prolazili kroz špalir srpskih vojnika, dobijajući pri tom udarce palicama, nogama, rukama, kundacima pušaka i ponovo vraćani pred istražitelje koji su se "čudili" onom što je činjeno. Nije bilo dilema po čijem naređenju je to rađeno.

Broj zatočenika u logoru "Bunker" (veličine 6x6 metara) u prosjeku je bio 40, mada je bilo dana kada je u njemu boravilo i 80 ljudi. Tu su privođeni Bošnjaci iz **Svraka**, **Semizovca**, **Vogošće**, **Tihovića**, **Nahoreva**, **Hadžića**, **Bioče**, **Ilijaša**, **Iliđe**, **Ahatovića**, **Visokog**, **Sokoca**... Kroz "Bunker" je prošlo oko 800 zatočenika. Njih nešto više od 200 ugledalo je slobodu. Ostalima se gubi trag.

Prvih dana spavali smo na betonu. Kasnije su nam ubacili deke i neke strunjače koje bi se prilikom i najmanje kiše toliko natopile vodom da se na njima nije moglo ležati. Betonski zidovi, vlaga, mrak, hladnoća. Nikakvi uslovi.

U istoj prostoriji sa nama bilo je i žena. Kakvo je to bilo poniženje za njih. Morale su spavati zajedno sa muškarcima, vršiti i malu i veliku nuždu u istu kantu koja se nalazila u prostoriji zajedno sa nama.

Hrana je bila loša. U prosjeku jedan obrok dnevno. Bivalo je perioda i po 56 sati da ništa nismo jeli. I poslije toga od stražara je zavisilo ko će jesti. Neki od njih su kao **Žara Milić, Rade Lukić Pape** i **Marinko Soldo** znali i od tako malih količina hrane uzimati dio i davati psima. U maltretiranju zatočenika najviše su se isticali **Siniša Đurđić, Nikola Jovanović Briga, Žara Milić, Rade Lukić** i **Dragan Damjanović**. Puštali su i druge da nas biju. Svaki poraz agresora na bojnopolju na svojim leđima su osjećali zatočenici. Ubacivali su nam u "**Bunker**" dimne granate, suzavac, uvodili pse...

U Vogošći je u to vrijeme bilo i dosta vojske i paravojske iz **Srbije**. Rado su ih upuštali u "**Bunker**" da na zatočenicima iskažu svoju hrabrost i genocidna umijeća.

Jednom prilikom grupa "šešeljevaca" izdvojila je iz "**Bunkera**" dvojicu zatočenika **Ahmeda Hidu** i **Hasana Abaza**. Kroz otvorena vrata gledali smo kako ih šesterica zločinaca tuku. Poslije batinanja natjerali su ih da se potpuno svuku i odjeću bace u rijeku koja protiče u neposrednoj blizini. Naredili su im da zagaze u vodu i repetirali puške u namjeri da ih ubiju. Naslađivali su se njihovom strahu. Nisu ih, ipak, ubili, ali su ih zlostavljali na način čije iznošenje nije za javnost. Na kraju su **Hasana Abaza** natjerali da sa jednog podzida, visokog oko tri metra, dva puta skoči "laste" na kameni plato. Zadobio je teške povrede. Tjerali su ih i da homoseksualno opšte. Sve se to odvijalo pred očima upravnika logora **Branislava Vlače** i stražara **Zorana Kresojevića, Zorana Markovića** i **Miodraga Kukića Miška**, koji ni jednim svojim gestom nisu pokušali zaštititi zatočenike. Inače, Vlačo se "prodavao" zatočenicima kao mirotvorac, kako ih navodno štiti od ekstremista, a u stvari sve što se dešavalo u "**Bunkeru**" on je, kao upravnik logora, naređivao i odobravao.

Prisilno zatočene Bošnjake koristili su za obavljanje raznih poslova, kao što su: poljski radovi, prikupljanje opljačkanih stvari po selima u koje su upadali, sječa drva, kopanje rovova na prvim borbenim linijama, prokopavanje puteva, izvlačenje tijela njihovih poginulih i ranjenih u borbenim dještima i dr. Prilikom obavljanja tih poslova zatočenici su bili izloženi i fizičkom maltretiranju. Jedne prilike tjerali su nas da golim rukama krčimo ostatke prethodno zapaljene šume. Na prstu lijeve ruke ostale su mi trajne posljedice od opekotina.

U nekoliko navrata zatočenike su koristili i kao "**živi štit**" prilikom izvođenja njihovih borbenih dještava. Tako je samo u **septembru 1992.** u "živom štitu" **na brdu Žuč poginulo 15, a ranjeno 36 zatočenika. Nusret Selimović, Bajro Hujčić, Hamid i Hasan Rizvo, Safet Kruezi, Ferid Šehić, Azem i Nail Durmić, Avdo Tirić, Nermin Skando, Enver Činara** i mnogi drugi ubijeni su na najsvirepiji način. U "živi štit", ispred sebe, gurao ih je lično upravnik logora **Branislav Vlačo** i njegov nasljednjik **Nebojša Špirić Špiro**.

Pojedini zatočenici su, pored batina, morali gutati i upaljene čikove od cigareta. Mnoge koje su iz logora odvodili na prisilni rad više nisu vraćali natrag. Prilikom prokopavanja puta ka brdu Žuč **Dragan Damjanović** je iz grupe zatočenika izdvojio **Nezira i Hasana Muharemovića, Ismeta i Asima Pandžića i Nasufa Šabanovića** i odveo ih prema Mujkića brdu. Više ih nikada nismo vidjeli. Šta je učinio sa njima ni danas nije poznato. Poznata je sudbina profesora **Zahida Baručije**, koga je **Damjanović** na sličan način odveo na **Žuč i ubio**.

Odgovornost za zločine dr Nikole Poplašena

Da nije bilo aktivnosti međunarodne zajednice koja ga je uklonila sa političke pozornice možda se do sada **dr Nikola Poplašen**, shodno narodnom predanju da se zločinci uvijek vraćaju na mjesto zločina, mogao vratiti u Vogošću da ponovo "vedri i oblači", kako je to radio tokom velikosrpske agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu kao Republički povjerenik "Srpske RBiH" u ovoj sarajevskoj općini.¹⁰ A kako je "vedrio i oblačio" znaju Bošnjaci, oni koji su na svojoj koži osjetili snagu njegovih argumenata, izraženih kroz udar noža i metka, kroz naredbe o upotrebi ljudi u "živom štitu" i drugim, specijalnim "merama" koje su izmišljali kako bi im povećavali bol. Zajedno sa svojim pajdašem **Jovanom Tintorom** početkom maja 1992. formirao je više logora i zatvora: Kasarna JNA u Semizovcu, "Bunker" u Vogošći, garaža Nasufa Karalića na Vogošćanskoj petlji, objekat Miralema Planje u Svrakama,¹¹ te Stanica milicije u Vogošći, Hotel

¹⁰ Predsjedništvo "Srpske Republike Bosne i Hercegovine" je, u skladu sa čl. 4. Odluke o obrazovanju ratnih predsjedništava u opštinama za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja, od 31. maja 1992, "**za pružanje stučne i druge pomoći ratnim predsjedništvima**", imenovalo republičkog povjerenika. Dr Nikola Poplašen je tu funkciju obavljao za Općinu Vogošću (AIIZ, inv. br. 3-1189, Odluka o obrazovanju ratnih predsjedništava ....., Pr. Broj: 03-512, Sarajevo, 31. maja 1992.).

¹¹ Opštinski sekretarijat za urbanizam, imovinsko-pravne, stambeno-komunalne poslove i katastar nekretnina Opštine Vogošća je, na osnovu Odluke Ratnog štaba, 7. jula 1992. donijelo Rješenje, po kome se "**Ministarstvu za pravdu, za potrebe odjeljenja Zatvora Srpske opštine Vogošća, daje na upotrebu kuća PLANJE ALMASA i Miralema I - Semizovac**" (AIIZ, inv. br. 3-1193, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, Srpska opština Vogošća, Opštinski sekretarijat za urbanizam, imovinsko-pravne, stambeno-komunalne poslove i katastar nekretnina, Broj: 06...-1-340/92, Vogošća, 8. jula 1992, RJEŠENJE).

"Park", UNIS-ove tvornice i drugi objekti kroz koje je tokom velikosrpske agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu prodefilovalo više od **800** Bošnjaka sa područja Svraka, Semizovca, Vogošće, Tihovića, Nahoreva, Bioče, Hadžića, Ilijaša, Sokoca, Ahatovića, Rajlovca, Visokog ..., uključujući ostale srpske logore na području Sarajeva (u Hadžićima, Ilijašu, Rajlovcu, te zatvoru Kula i drugim) broj Bošnjaka koji su prošli golgotu srpskih logora iznosi preko **5.000**. Stravične slike masovnih grobnica koje se svakodnevno otkrivaju na području sarajevske regije dokumentovano govore o razmjerama zločina nad Bošnjacima.

Hiljaduše **zdesetisedam** (1.067) Bošnjaka sa područja Sarajeva i danas se nalaze na spisku nestalih kod Međunarodnog komiteta Crvenog krsta/križa. Jesu li oni živi? Pitanje je na koje dr Nikola Poplašen ima odgovor.

U kontaktu sa Državnom komisijom za razmjenu Federacije Bosne i Hercegovine predstavnici entiteta "Republika Srpska" izjavljuju da o nestalim Bošnjacima nemaju podataka, da u Vogošći uopće nije bilo logora, zatvora, i slično. Koliko takve tvrdnje odgovaraju istini govore neki od dokumenata pronađeni po napuštenim objektima nakon ulaska snaga Federacije Bosne i Hercegovine u reintegrirani dio Vogošće. Riječ je o naredbama o izuzimanju objekata za potrebe zatvora i isljeđivanju Bošnjaka.

O postojanju zatvora svjedoče i odluke "republičkog povjerenika" kolaboracionističke "Srpske R BiH", **dr Nikole Poplašena**. U dopisu Ratnom Predsjedništvu "Srpske R BiH", **24. juna 1992**, "povjerenik" "Srpske opštine Vogošća" Dr Nikola Poplašen, između ostalog, predlaže da se zatvor u Vogošći odmah **pretvori "u odelenje kaznenopopravne ustanove Butmir ili na Palama"**.¹² Odlukom Ratnog povjereništva "Srpske opštine Vogošća", br. 03-99/92, od 15. jula 1992, koju je, takođe, potpisao "republički povjerenik" **dr Nikola**

---

¹² AIIZ, inv. br. 3-1192, Srpska opština Vogošća, dr Nikola Poplašen, republički povjerenik - Srpskoj Republici BiH - Ratnom Predsjedništvu - Pale, 24. juna 1992.

Poplašen, Bošnjak **Salko Halač** se oslobađa "u toku dana izolacije dok traju radovi na vodoinstalaciji u Pretisu", radi snabdjevanja vodom naselja Vogošća, a po izvršenom zadatku trebalo je "produžiti sa dosadašnjim tretmanom".¹³ O tome svjedoče i naredbe o "puštanju na slobodu" pojedinih "zatvorenika muslimanske nacionalnosti", koje je lično potpisivao dr Nikola Poplašen,¹⁴ te oni koji su mu pomagali u njihovom sprovođenju: **Jovan Tintor**, **Branislav Vlačo**, upravnik logora "Bunker", te **Veljko Mitar**, **Vlado Markanović**, **Gnjatije Dragović** (članovi srpske Komisije za razmjenu), kao i mnogi čuvari logora i zatvora.

¹³ AIIZ, inv. br. 3-1194, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, Srpska opština Vogošća, - Ratno Povjereništvo, Broj: 03-99/92, Vogošća, 15. jula 1992, ODLUKA.

¹⁴ AIIZ, inv. br. 3-1198, Republika Srpska, Srpska opština Vogošća, Ratno povjereništvo, Broj: 03-164/92, Vogošća, 6. novembar 1992, NAREDBA; Isto, inv. br. 3-1199, Republika Srpska, Srpska opština Vogošća - Ratno povjereništvo, Broj: 03-163/92, Vogošća, 6. novembar 1992, NAREDBA; Isto, inv. br. 3-1200, Republika Srpska, Srpska opština Vogošća - Ratno povjereništvo, Broj: 03-165/92, Vogošća, 6. novembar 1992.

Piće, jagnje i djevojke za generala Ujedinjenih nacija

Srpski zločinci su bili maheri i u sakrivanju zatočenika. Iz jednog logora, pod izgovorom razmjene, zatočenike su prebacivali u druge logore. Tako se mnogima izgubio trag. Zatočenike su čak sakrili i pred delegacijom **UNPROFOR-a** koja je sa komandantom **Luisom Mekenzijem (MacKenzie Lewison)** na čelu, **početkom juna 1992.** boravila u Vogošći.

Iako su oni koji su činili genocid i druge oblike zločina nad Bošnjacima preduzimali sve da sakriju tragove svojih zločina nisu u tome uspjeli. Sudbina je htjela da neko od onih koji su prolazili kroz golgote preživi i u svijet pošalje istinu o njima.

- **“Imali smo naređenje komandanta Bore da silujemo zatvorenice, zbog jačanja morala srpskih vojnika, kaže jedan od pripadnika srpske vojske, Borislav Herak. Jednom sam vidio, nastavlja on, da iz bijelog transportera sa oznakama UN-a izlaze tri uniformisana vojnika i jedan čovjek sa činovima na košulji. Nešto je pričao na engleskom jeziku sa Mirom Vukovićem i nekim ljudima u civilnim odijelima. Vidio sam, takođe, četiri lijepe djevojke, zatvorenice, starosti između 19 i 26 godina. Iza njih je išao čovjek sa činovima. Ušli su u transporter koji se udaljio. Ne znam šta je bilo sa ovim djevojkama kasnije. Nama je**

Vuković rekao da sve ovo zaboravimo. Čuo sam od nekih ljudi da pripadnici UNPROFOR-a često odvođe djevojke radi zabave. Isto veče, dok smo gledali Dnevnik na televiziji, Zdravko Damjanović mi je rekao da je čovjek sa činovima, kojeg sam vidio, general Luis Mekenzi.”¹⁵

Osman Hadžić, jedan od onih koji je na svojoj koži osjetio golgotu vogošćanskog kazamata kaže:

- “Jednom, dok sam tako, po ko zna koji put, pekao za njih janjad, Ilija Dragović koji me čuvao pita me znam li za koga pečem. Velim da ne znam. Kaže, pečeš janje za generala Mekenzija. On večeras dolazi. Primjetio sam da je bilo više žena nego obično. Pretpostavljao sam da su to bile zatvorenice iz hotela 'Park'. Jesu li one generalu privedene, pa da ih on bira ne mogu da tvrdim. Ali kad je taj Mekenzi dolazio Srbi su u njegovu čast priređivali pravi teferič. Dovodili su muziku uživo, pjevaljku, tamburaše. Lumpovalo se. Sve je bilo sređenije nego inače. Poslije sam od onog stražara Ilije doznao da je tog dana Mekenzi otišao u pet ujutro. Poslije je dolazio još dva puta. General je već bio stigao kada smo nosili janje sa roštilja, nastavlja Hadžić. Meni su dali nekakav bijeli mantil da obučem, vjerovatno da bih izgledao urednije i uljudnije. A možda nisu htjeli da u meni prepozna zatvorenika, mada ja predpostavljam da je general znao gdje se nalazi. Vidio sam transporter parkiran ispod vrbe, ispred 'Kon tikija'. Bili su tu jedan gusjeničar i jedno luksuzno vozilo UN-a. Poslije sam ušao u kuhinju da isječem janje. Kad su otvorili vrata vidio sam nekog oficira. Djelovao je baš generalski. Obzirom da ga ja nikad prije nisam vidio, ne mogu se zakleti da je to on. Ali onaj Ilija što me je čuvao rekao mi je:

¹⁵ M. B. Mustafa - K. Senad, **OBUKA ZA GENOCID** (Suđenje Borislavu Heraku), Sarajevo 1994.

- Ovo je taj general Mekenzi.”¹⁶

I Ahmed Hido je jedan od preživjelih logoraša. On kaže:

- “Osmana Hadžića i mene izveli su iz logora 'Bunker' da pečemo janje za neku svečanost. Kroz razgovor sa stražarima Jelićem, Đurđićem, Ivićem i Milanovićem, saznali smo da u pansion 'Kon tiki' dolazi Mekenzi. Vraćajući se sa izvora gdje su me čuvari odveli da natočim vode, vidio sam da se ispred pansiona 'Kon tiki' parkira UNPROFOR-ov transporter i jedan luksuzni automobil. Zaustavio nas je stražar i rekao da sačekamo da uđe zapovjednik UNPROFOR-a. Dočekali su ga Rajko Koprivica, predsjednik SDS-a Vogošća, Branislav Vlačo, upravnik logora 'Bunker' i jedan meni nepoznati civil. Istog dana iz pravca Vogošće golfovima su dovezene četiri djevojke. Prošle su pored nas. Sjećam se njihovih lica. Na njima je bio jasno vidljiv strah, stid i neizvjesnost. Znao sam da su prisilno dovedene.” “Ujutro,” nastavlja Hido, “oko sedam sati izveli su iz logora 'Bunker' Zlatana Zornića i mene na čišćenje restorana i ostalih prostorija u pansionu 'Kon tiki'. Marina, bivša konobarica u pansionu, izvela je nekoliko djevojaka. Čuvar joj je naredio da ih vodi u Vogošću i da se nigdje ne zadržavaju. U sobama iz kojih su izvedene djevojke, zatekli smo nered, nered koji je ukazivao na seksualna izživljavanja.”¹⁷

---

¹⁶ Isto.

¹⁷ Isto.

U "živom štitu" do slobode

Da bi zavarali javnost koja se počela interesovati za uslove u kojima borave zatočnici u logoru "Bunker", zatvorenike su **11. avgusta 1992, prebacili u Svrake**, gdje su u novoizgrađenom objektu Miralema Planje formirali novi logor "**Planjina kuća**". Tu su dovedeni i zatočnici iz **Ilijaša, Hadžića, Rajlovca, Sokoca, Visokog**. U ovom je objektu u prosjeku bilo pritvoreno oko **180 Bošnjaka**. U jednu prostoriju ubacili su nam i televizor. Istina, televizor je bio uključen, i to na kanalu RT BiH, samo i u vrijeme posjete novinara koje je **Dragan Božanić** dovodio da svijetu pošalju objektivnu sliku o uslovima u kojim borave srpski zatvorenici. Nakon odlaska novinara stražari su uklanjali televizor.

- **Zar da idete od svoje kuće**, odgovarao je prisilno pritvorenim Vogošćanima **Momčilo Mandić**, policajac koji je podijelio MUP BiH 1992. godine i prvi ministar pravde kolaboracionističke Republike Srpske, na upit kada će oni biti razmijenjeni.

Pored profesora Zahida Baručije bio sam jedan od zatvorenika "pretplaćenih" na batine. Ni jednog trenutka nisu mi ulili nadu da ću živ izaći iz logora. Govorili su da sam **osuđen na smrt**, a nikakvog suđenja nije bilo, **da će mi iskopati oči, rezati ruke ...**

Za vrijeme mog sedmomjesečnog boravka u logoru svega su me šest puta izvodili na rad. Svaki put mi je bila skrenuta pažnja da je, ukoliko pokušam bjekstvo, stražarima naređeno da pucaju bez upozorenja. U grupi u kojoj sam ja radio uvijek je bilo više čuvara nego zatočenika.

U noći **četvrti na peti decembar 1992.** godine malo sam spavao. Inficirana rana na lijevoj ruci nije mi davala oka da sklopim. Sve druge, povrijeđene i ranjene zatočenike, vodili su doktoru. **Meni je liječnička pomoć bila uskraćena.** U kratkim trenucima sna, kada bi bol trenutno uminuo, pred očima se javljaju stravične slike:

...U dvorištu logora "Planjina kuća" u Svrakama Dragan Damjanović i Stanko Knežević pred strojem zatočenika. Dragan kojeg je podobro "udarila" šljivovica nosi flašu od jednog do drugog zatočenika i nudi rakiju da piju. Onaj ko prihvati da pije dobije šamar.

- **Nije to za balije, majku vam vašu,** urliče Dragan i pljuje ih u lice. Onaj ko ne prihvati dobija udarac nožem. Nekome bude odrezano uho, nekom nos, a neko ubodom noža ostaje bez oka...
- **Tebe ćemo na tihoj vatri peći,** kroz stisnute zube govori mi Stanko Knežević.

Udarac nogom u rebra budi me iz sna.

- **Marš napolje, sikće Stanko Knežević.**

Nas osmoricu preostalih u logoru, uglavnom ranjenih i povrijeđenih, odvođe u **Zabrđe kod Rajlovca** neposredno kod kuće **Momčila Krajišnika.**

Puščana vatra i eksplozije granata ne dozvoljavaju nam da natkrivamo srpske rovove. Oko podne vraćaju nas nazad. Dvojica zatočenika ostaju "zaboravljeni" u Zabrđu. **Po ubijene zatočenike**

neko će drugi doći. Umjesto natrag do logora odvođe nas na **brdo Žuč.** Prije dolaska na Golo brdo pored nas šmugnu moj školski drug **Zlatko Bojić** iz Semizovca. **Pobježe sa položaja.**

Sa još pet zatočenika zatečenih kod kontejnera na Golom brdu gurnuti smo u "**živi štit**". Iza nas naoružani srpski vojnici. Ispred pakao. **Kanonada puščane vatre, granata, tromblona...kao da kiša pada iz neba i zemlje.**

Nismo se smjeli okretati, zalijegati ili se sakrivati iza, od granata izlomljenog, drveća, inače bi uslijedili udarci nogom ili kundakom puške. **Molim Boga da smrt što prije dođe.**

Na sredini puta između **kote 850 i Orlića** sreli smo grupu od desetak srpskih vojnika koji su pobjegli sa svojih položaja. Međusobno su se svađali, prigovarajući jedan drugom što su napustili rovove. Niko se od njih nije smio vratiti na položaj. S tom grupom zadržali su se naši pratiodci. Prasak granate. U jednom trenutku primjetio sam da ih nema iza nas. Ukazala se, istina mala, ali ipak šansa za bijeg. Ja i **Nezir Huruz**, jedan od sapatnika iz logora, uzeli smo po jedan sanduk municije. Ostali zatočenici nisu bili u našem vidokrugu. Krenuli smo malo desno jer je glavčina njihovih rovova bila sa naše lijeve strane. Sanduke sa municijom nismo ispuštali. Računali smo, ako naletimo na srpske vojnike vraćamo se nazad. Oni znaju da dio poslova na borbenim linijama obavljaju zatočenici. Kome će u ovakvom haosu padati na um što u našoj pratnji nema stražara. Ako pak naletimo na vojnike Armije Republike Bosne i Hercegovine vidjet će da nismo naoružani. Bitno je da ne pucaju prije no što uspostavimo kontakt.

Bili smo već prošli posljednje srpske rovove kada smo iz jednog od njih bili primijećeni. Ni danas mi nije jasno kako smo dotle stigli nepovrijeđeni. Smišljamo šta slagati na pitanje kuda smo pošli van njihove linije. Kazne za pokušaj bjekstva bile su rigorozne. Gledamo u puščane cijevi dok prilazimo rovu. Mog kolegu jedan od vojnika udara kundakom puške po glavi. On pada u tranšeju. Natjeraše i mene da legnem u blato pored njega. Puščana cijev mi dodiruje lijevo uho. Ekavski naglasak vojnika nimalo ne uliva povjerenja.

- **Srbijanci. Šešeljevi, Arkanovi ili neki drugi**, svejedno samo da smrt dođe što prije. Kucanje mog srca kao da se čuje kilometrima daleko. Čitav se život vraća pred očima.

- **Hoće li moji znati da sam ovdje izgubio glavu? Hoće li mi ikada pronaći grob**, kroz glavu kolaju misli.

Kroz tranšēju dolazi još jedan vojnik. Vodi nas do jednog mitraljeskog gnijezda. Traži da otvorimo sanduke, provjeravajući tako da to nisu kakve eksplozivne naprave. Srpski vojnici su znali tako gurnuti nekog zatočenika prema linijama Armije RBiH i onda aktivirati eksplozivnu napravu za njega privezanu. Smatrajući da su to srpski vojnici pokušavamo se opravdati. Objašnjavamo da smo zatočenici, da smo nosili municiju, te u sveopštem metežu zalutali... On nas dalje kroz tranšēju vodi nazad prema koti 850. Strah postaje veći. Nailazimo na jedan rov pred kojim je bilo pet-šest vojnika. I oni su bez ikakvih oznaka. Ko smo mi, pitaju našeg pratioca.

- **Zarobljenici**, odgovori ovaj.

Ispred rova se pušćane cijevi okreću prema nama. Prsti na obaraču. Očekujemo pucnje.

- **Stanite! To su naši**, začu se glas iz rova.

Prilazimo rovu. Traže nam dokumenta, međutim, mi ih nemamo. Sva moja dokumenta ostala su pod ruševinama moje kuće u Svrakama. Skidaju nam hlače. Nije se imalo šta vidjeti, toliko se skupilo od straha. Jedan od vojnika iz mog džepa izvuče komadić papira od kutije za cigarete na kojem sam pisao neke stihove i počeo da čita dio pjesme "Sloboda".

- **Kakva sloboda, gledaj što gruha**, dobaci jedan od vojnika. Iz rova se pomalja ruka i traži da se njemu daju stihovi.

- **Ima li ovdje Srbijanaca**, kroz smijeh pita vojnik iz rova. Srbijanac. Na glavi mu zelena beretka sa ljiljanima. Skamenih se, ne znam šta da kažem. Jesu li to Srbijanci sa nekog našeg poginulog borca skinuli beretku pa se sada hoće izivljavati i nad nama?

- **Šta je bre Eso, što si se toliko uplašio**, nastavi Srbijanac.

Prepoznah harmonikaša **Pericu Simonovića** koji je prije agresije komponovao muziku na neke moje stihove. Znajući da se on bori na strani Armije Republike Bosne i Hercegovine, shvatih da sam među našima. **Tada sam po drugi put rođen. Ljubim blatnjavu zemlju kao najljepšu ljepoticu. Na nogama đonovi otpali sa cipela. Nisam osjećao bolove od trnja po kojem sam satima hodio...**

II

UBIJENI I NESTALI

(neki biografski podaci)

U prikupljanju podataka o **ubijenim i nestalim** licima, uglavnom na okupiranom dijelu općine Vogošća u periodu 1992. -1995. korištene su raspoložive informacije i dokumentacija nadležnih državnih organa i organizacija, organa Crvenog krsta/križa, nekih udruženja građana i organizacija, te ustanova koji se bave traženjem nestalih i istraživanjem podataka o stradanju građana. Istina, mora se priznati da do sada prikupljeni podaci o žrtvama i njihovom broju nisu konačni. Po ulasku Federalnih snaga u reintegrirani dio općine Vogošća 23. februara 1996. nije zatečena relevantna dokumentacija čijom bi se sistematizacijom moglo doći do podataka o veličini stradanja i broju žrtava. Nisu zatečene matične knjige, policijska i druga relevantna arhiva, svjedoci stradanja. . .

Od 6.448 Bošnjaka koliko ih je po popisu iz 1991. godine živjelo na okupiranim dijelovima Vogošće (Mjesna zajednica Gora, Semizovac, Svrake, Vogošća I, Vogošća II i Blagovac) zatečen je neznatan broj. Svega stotinjak, što govori o obimu „etničkog čišćenja“ kao najmasovnije praktikovane genocidne radnje koju su učinili velikosrpski agresori i njihovi srpski kolaboracionisti iz Bosne i Hercegovine. Na prelazu 1995. i 1996. godine Srpska demokratska stranka i organi vlasti Dejtonom legalizovane Srpske Republike, kao jednog od entiteta države Bosne i Hercegovine, izvršila je strahovit pritisak i prosto natjerali Srbe da napuste reintegrirani dio općine Vogošća, tako da ih je nakon 23. februara 1996, od ukupno 8.843 u Vogošći ostalo svega 600. Skoro polovina prijeratnog stanovništva Vogošće još se iz izbjeglištva nije vratila u Vogošću. To je uticalo da se smanji broj svjedočenja o izvršenim zločinima nad Bošnjacima i utvrdi tačan broj onih koji su ubijeni ili su iz srpskih logora odvedeni u nepoznatom pravcu.

Za jedan broj stradalih nije se moglo doći do fotografija ili nekih drugih identifikacionih podataka iz prostog razloga što su fotografije uništene ili trenutno u Vogošći nema bližih članova porodice stradalih, a među ubijenim i nestalim su i kompletne porodice. Nema ni fotografija za sve ubijene, ekshumirane i neidentifikovane osobe.

Pored imena i prezimena uz fotografiju ubijenog ili nestalog lica naznačeni su oni podaci do kojih se moglo doći na osnovu dokumenata, izjava članova porodica i ličnih saznanja. Smatram da su bitni za identifikaciju ubijenog ili nestalog lica i okolnosti vezane za njegovo stradanje, ubistvo ili nestanak.

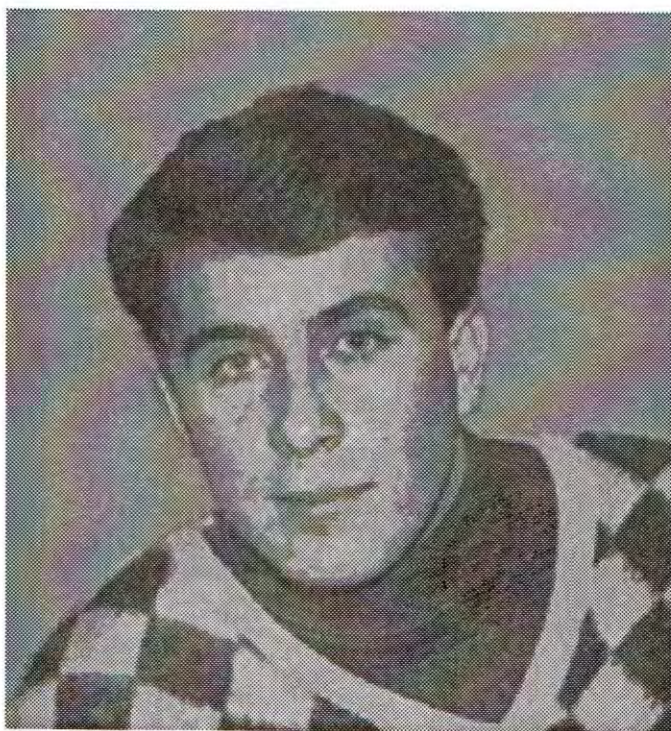
Za detaljnije podatke kao što su tačan datum i mjesto rođenja, zanimanje, tačnija adresa stanovanja, mjesto zaposlenja i slično smatrao sam da nisu toliko bitni. Sada to, bez većih napora i za duže vrijeme ne mogu pribaviti.

U ovom projektu, nažalost, nisu naznačene sve žrtve (cijeni se da više od 200 vogoščana i drugih lica koji su se tokom 1992. -1995. godine zatekli na okupiranom dijelu Vogošće nije među živima.) Dok se u potpunosti ne provede Aneks 7 Dejtonskog mirovnog ugovora ili dok se ne izvrši novi popis u Bosni i Hercegovini do podataka o njima je teško doći. Zločinci nisu birali žrtve. Tako je od ukupno 252 žrtve ovdje navedenih 183 iz Vogošće (Svrake 45, Semizovac 27, Tihovići 30, Kobilja glava 2 i urbani dio naselja Vogošća 83). Četrdeset i četiri žrtve su iz drugih mjesta, a agresija na Bosnu i Hercegovinu ih je zatekla u Vogošći ili su tokom 1992. -1995. kao logoraši iz njih dovedeni u Vogošću (Sokolac 4, Olovo 1, Hadžići 11, Ilijaš 16, Centar 9, od toga 8 iz Nahoreva, Novi Grad 3, dok za jednoga ne znamo kojoj sarajevskoj opštini pripada.). Dvadeset i pet građana koje su srpske snage ubile i čija su tijela ekshumirana nije identifikovano. Među ubijenim i nestalim je 49 žena i četvero djece, od kojih je jedno bilo staro svega 30 dana. Među ubijenim i nestalim najviše je radnika koji su radili u industrijskom kompleksu UNIS-ovih tvornica u Vogošći, željezari Ilijaš i u Remontnom zavodu Hadžići. Ostali su nastavnici, službenici, penzioneri, studenti, učenici i jedan vjerski službenik.

1. ABAZ (Rasima) HASAN

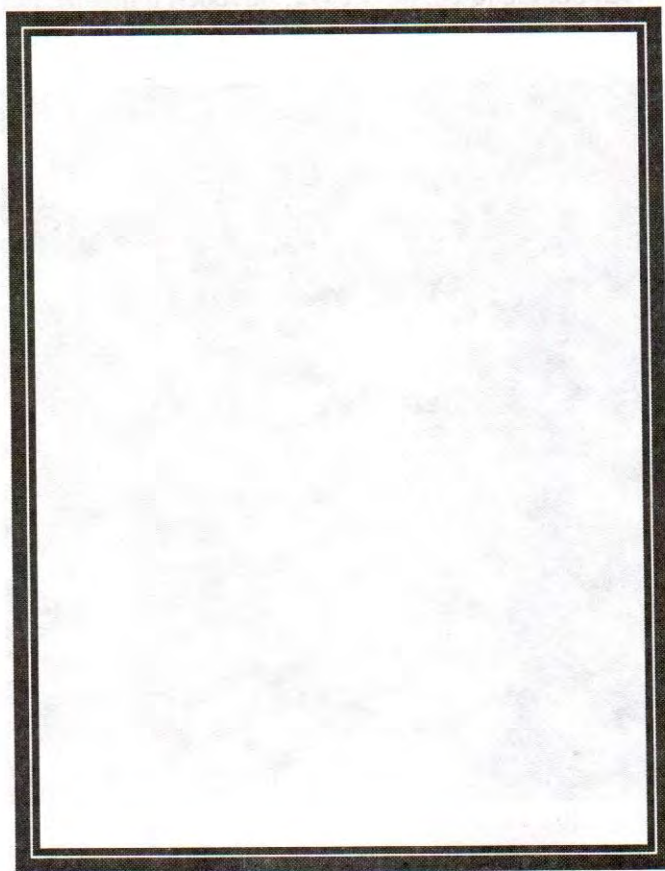
Rođen 1960. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki", u Vogošći. U logor "Planjina kuća" u Svrakama prebačen 15. juna 1992, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Hasan Rasima Abaz

2. AHIĆ (Muje) ATIFA

Rođena 1921. Ubijena u Vogošći 20. februara 1994. Ekshumirana
8. jula 1996. u Svrakama.

Atifa Muje Ahić

3. AHMETOVIĆ (Esada) HAMDİJA

U Ubijen u Semizovcu 1994. Ekshumiran 2. juna 1996. godine u Semizovcu (pored puta Semizovac-Srednje).

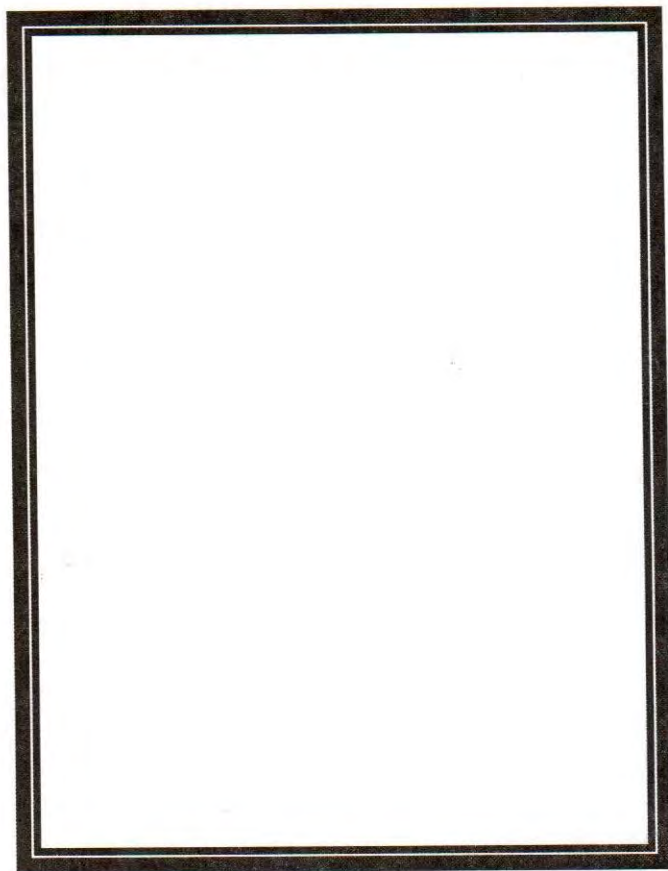

Hamdija Esada Ahmetović

4. AHMETOVIĆ (Esada) SEJDA

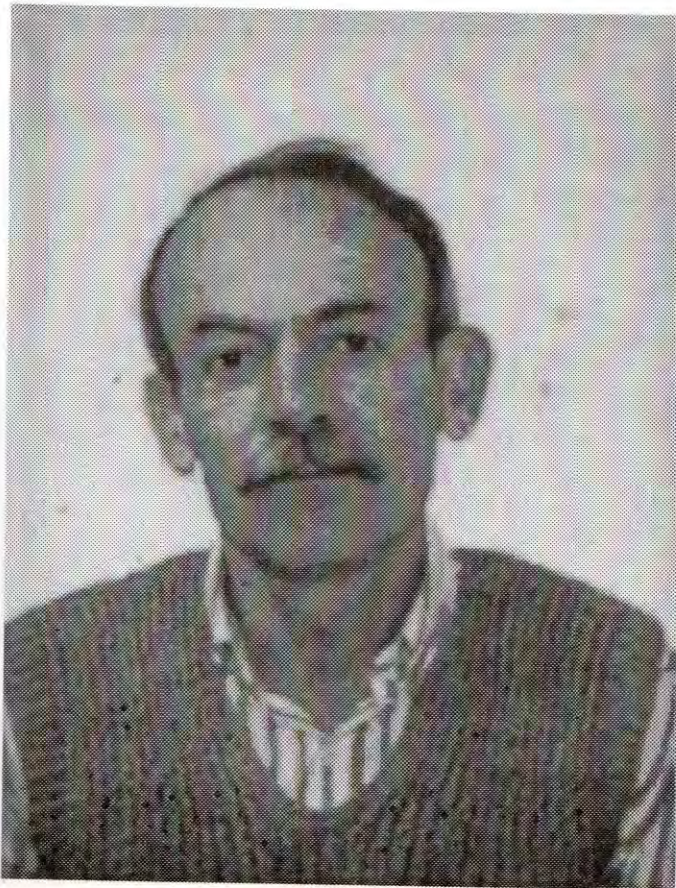
Ubijena u Semizovcu 1994. Ekshumirana 2. juna 1996. u Semizovcu (pored puta Semizovac - Srednje).

Sejda Esada Ahmetović

5. AHMIŠ (Muje) MUNIB

Rođen 1943. Ubijen u Vogošći 21. januara 1993. Ekshumiran 8. jula 1996. u Svrakama.

Munib Muje Ahmiš

6. AKŠAMIJA (Alije) ĆIMA*

Rođena 1910. Ubijena u Vogošći 1993. Ekshumirana 8. jula 1996.
u Svrakama.

Ćima Alije Akšamija

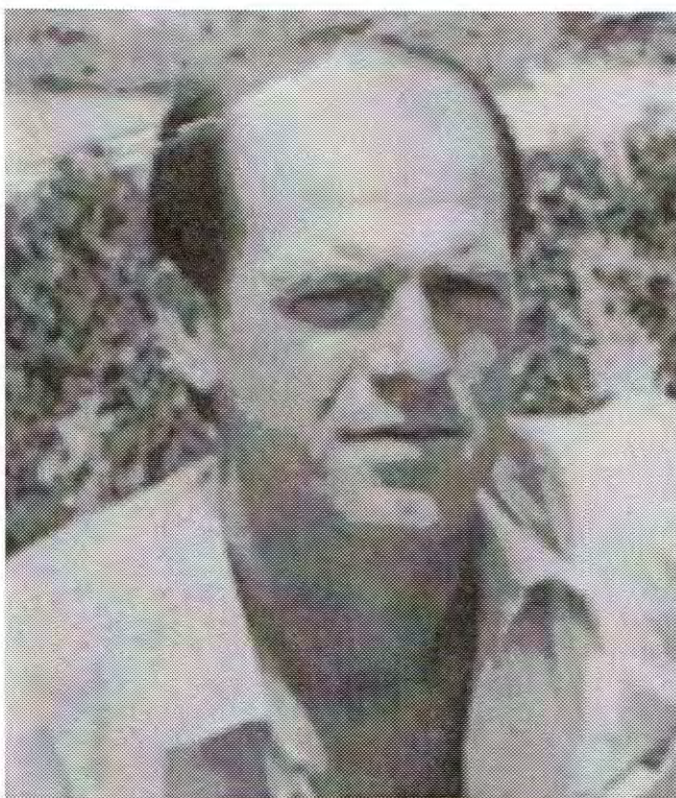
---

* Vjerovatno deminutiv. Rođeno ime nije utvrđeno precizno.

7. ALIĆ (Bećira) ENES

Rođen 1943. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, odakle je prebačen u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, a potom u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Enes Bećira Alić

8. ALIĆ (Enesa) IDRIZ

Rođen 1963. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, odakle je prebačen u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, a potom u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

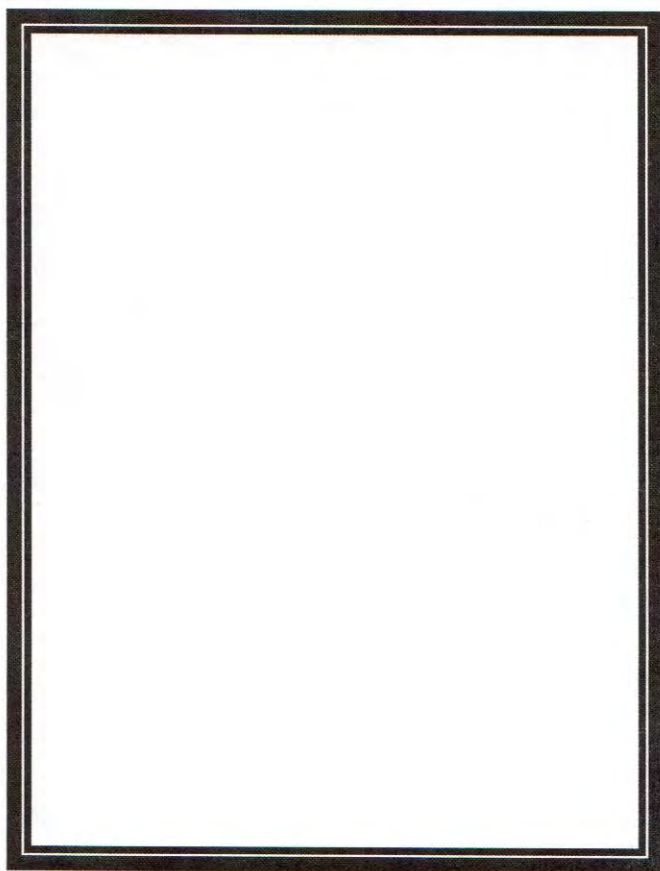

Idriz Enesa Alić

9. ALIĆ MEVLUDIN*

Rođen 1960. Ubijen 17. juna 1992. godine u Semizovcu. Ukopan na mezarju Svrake.

Mevludin Alić

---

* Ime oca nije utvrđeno.

10. ALIBEGOVIĆ (Alibega) MUHIBA

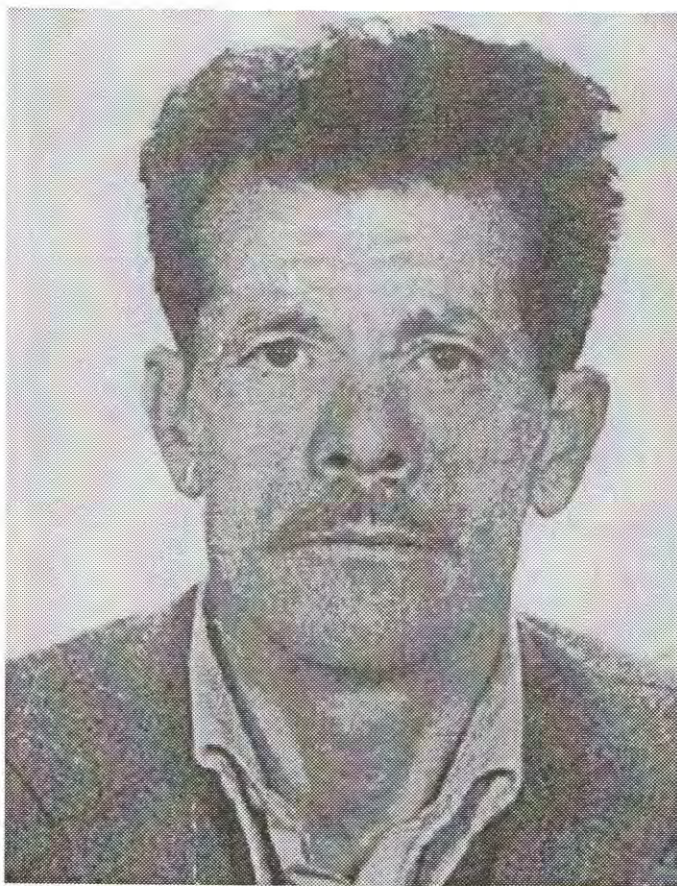
Rođena 1931. Ubijena 17. septembra 1994. u Vogošći.
Ekshumirana 8. jula 1996. u Svrakama.

Muhiba Alibega Alibegović

11. ALOMEROVIĆ MURAT*

Odveden iz stana u Vogošći u oktobru 1992. i ubijen. Ostaci tijela
pronađeni 22. septembra 1998. u šumi iznad Uglješića u Vogošći.

Murat Alomerović

---

* Ime oca nije utvrđeno.

12. ALOMEROVIĆ (Bajre) RASEMA

Rođena 1932. Iz stana u Vogošći u oktobru 1992. odvedena u nepoznatom pravcu.

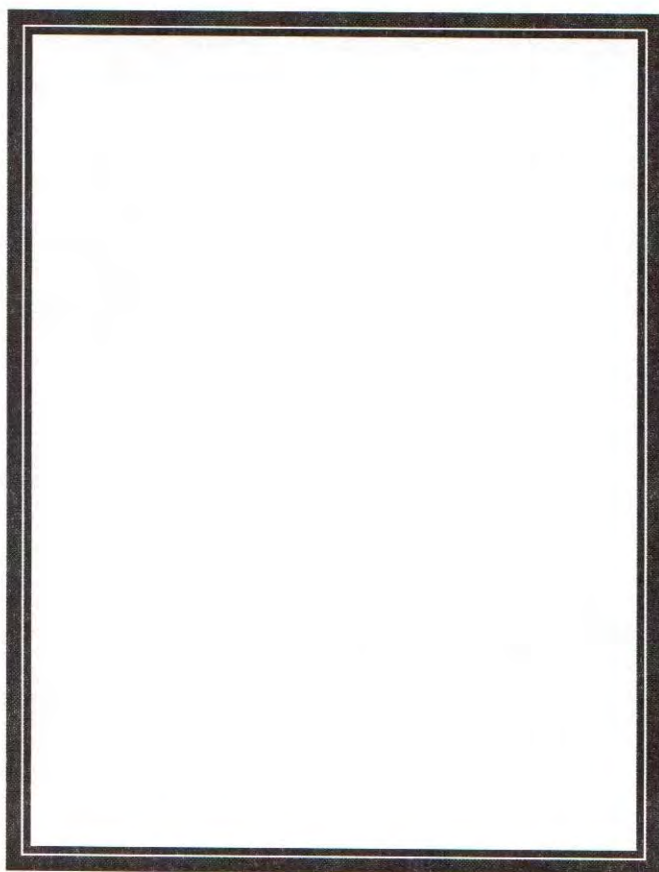

Rasema Bajre Alomerović

13. AVDIĆ (Šaćira) BAJRO

Rođen 1933. Uhapšen 11. juna 1992. i priveden u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki", u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Ekshumiran 2. jula 1997. u Sarajevu (Vlakovo).

Bajro Šaćira Avdić

14. AVDIĆ (Derviša) EDIN - EDO

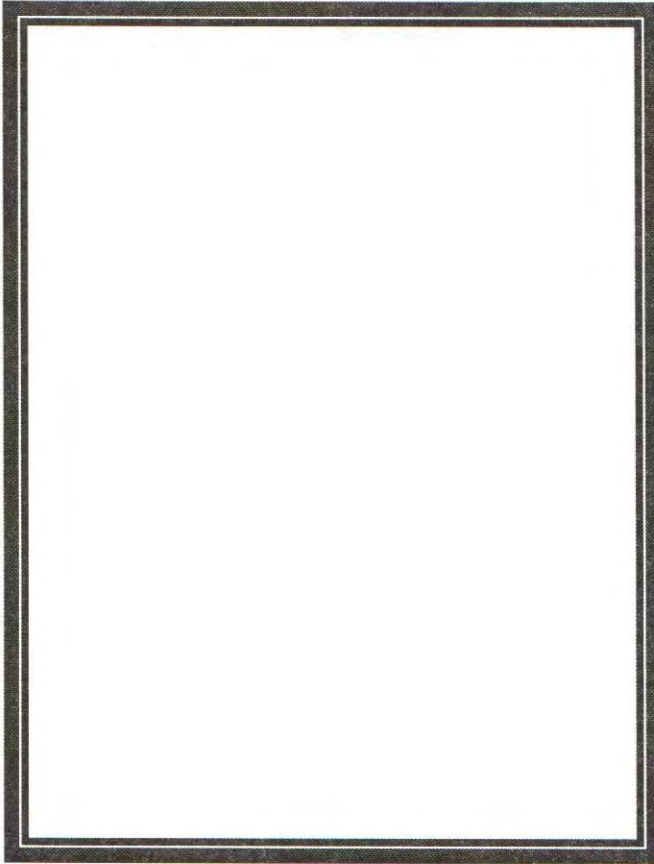
Rođen 1956. Ubijen u Vogošći 29. maja 1993. Ekshumiran 8. jula 1996. u Svrakama.

Edin Derviša Avdić

15. AVDUKIĆ RASIM*

Ekshumiran 6. jula 1996. u Svrakama.

Rasim Avdukić

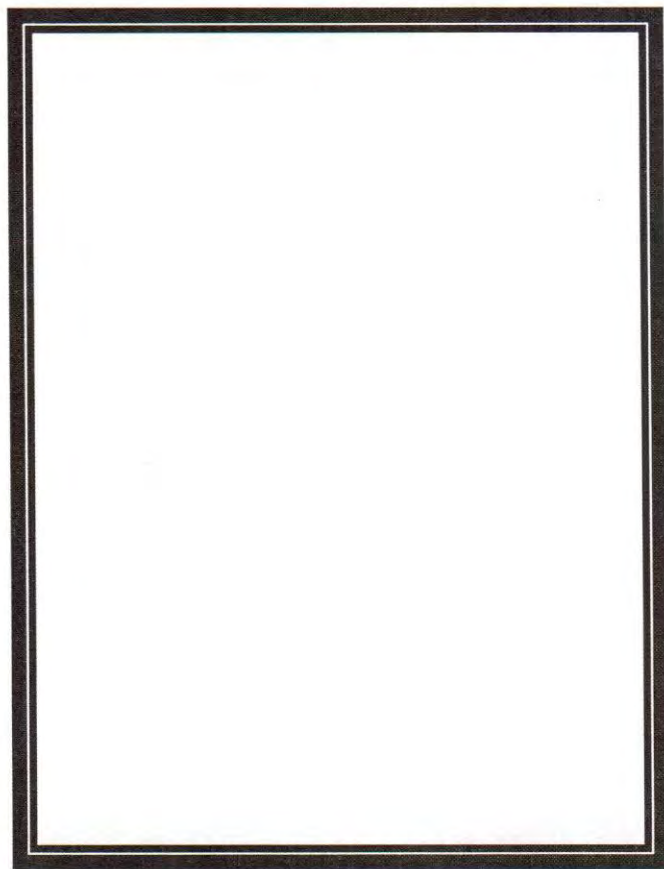
---

* Ime oca nije utvrđeno.

16. AZEMOVIĆ (Omera) ATIJA - TIJA, rođ. KOŽLJAK

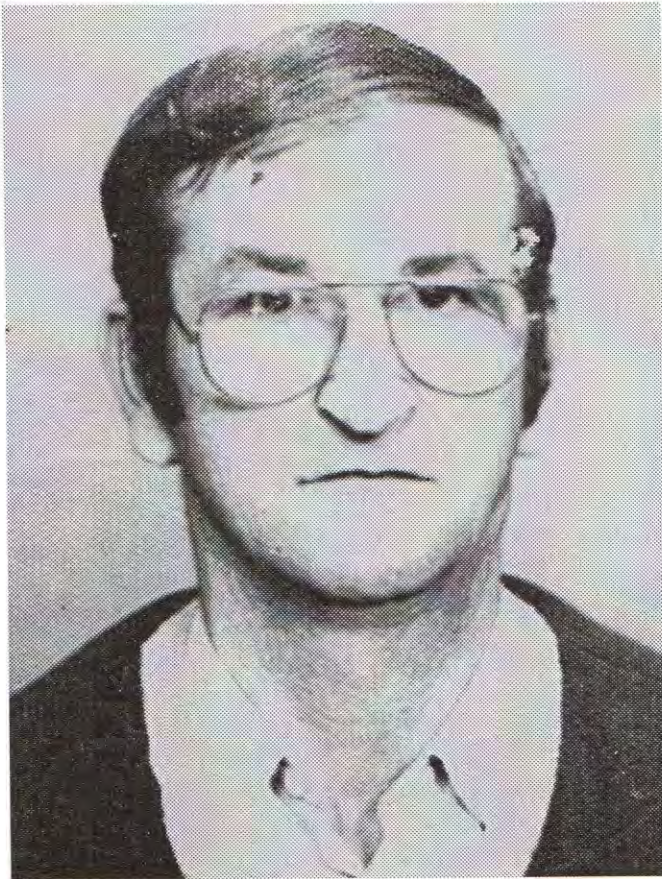
Rođena 1914. Ubijena 4. jula 1992. u Tihovićima. Ekshumirana 14. oktobra 1996. u Tihovićima.

Atija Omera Azemović, rođena Kožljak

17. BAJRAMOVIĆ (Ahmeda) MUHAREM

Rođen 1936. Iz stana u Vogošći 13. jula 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

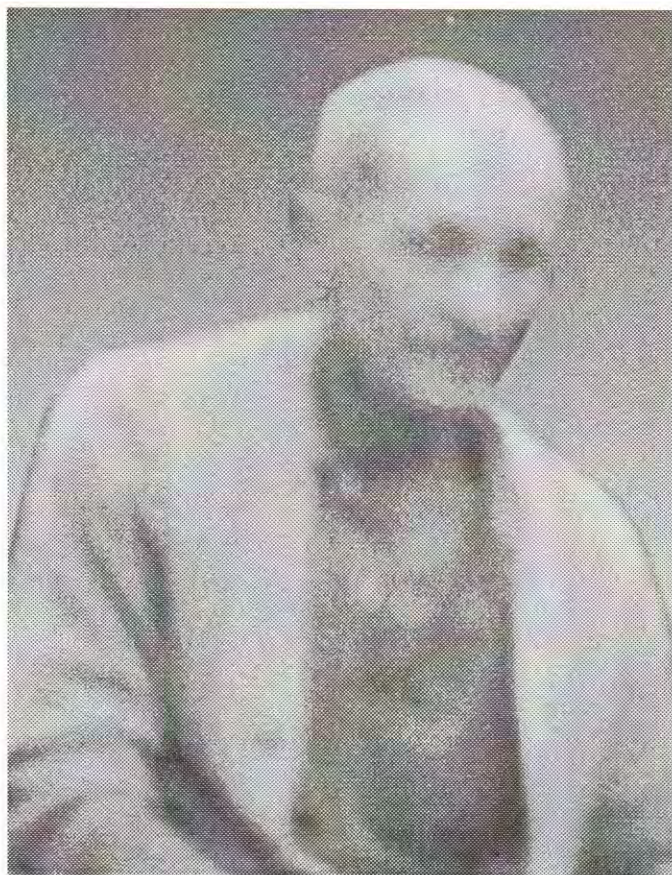

Muharem Ahmeda Bajramović

18. BARTULA (Joze) STJEPAN

Rođen 1939. Iz svog stana u Vogošći, 8. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Stjepan Joze Bartula

19. BARUČIJA (Hadžana) ZAHID

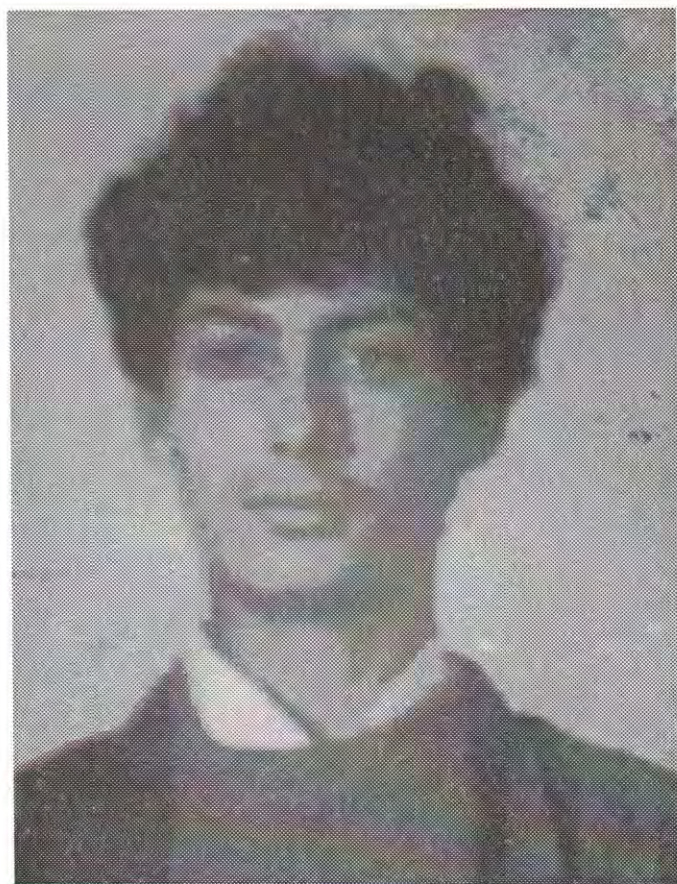
Rođen 1942. Uhapšen u Vogošći 1992. i priveden u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki", u Vogošći. U logor "Planjina kuća" u Svrakama prebačen je 11. avgusta 1992. Ubijen 23./24. januara 1993. prilikom prisilnog rada na brdu Žuč. Tijelo razmijenjeno 8. februara 1993.

Zahid Hadžana Baručija

20. BEŠIĆ (Salema) ZAHID

Rođen 1968. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Zahid Salema Bešić

21. BEŠLIJA (Bajre) ĐULAGA

Rođen 1930. Ubijen u Vogošći 13. septembra 1993. Ekshumiran 8. jula 1996. u Svrakama.

Đulaga Bajre Bešlija

22. BEŠLIJA (Salke) SABAHA

Rođena 1929. Ubijena u Vogošći 7. februara 1994. Ekshumirana 8. jula 1996. u Svrakama.

Sabaha Salke Bešlija

23. BEŠLIJA (Smaje) ZAHIDA

Rođena 1920. Iz stana u Vogošći 1. oktobra 1992. odvedena u nepoznatom pravcu.

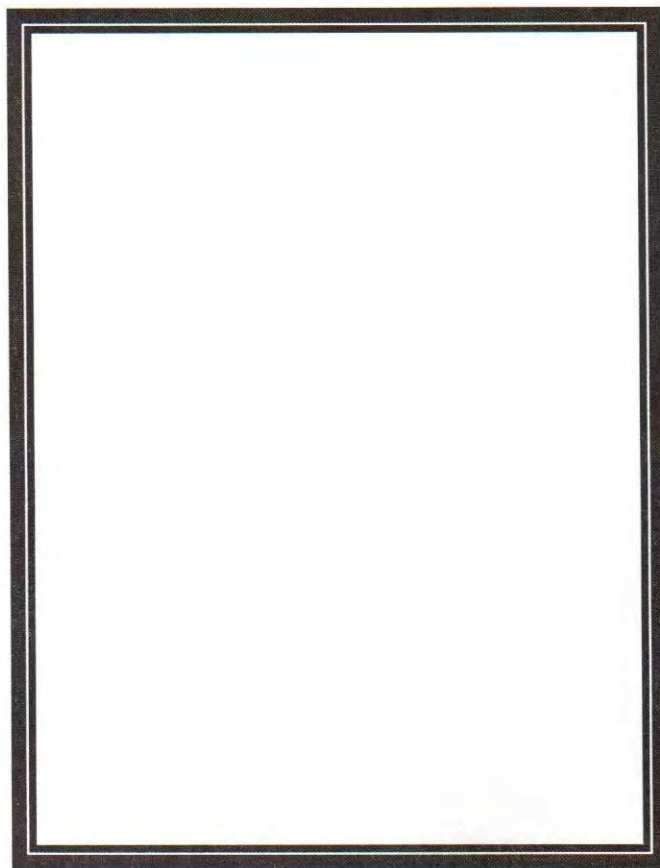

Zahida Smaje Bešlija

24. BIJELIĆ IBRAHIM - BRAJKO*

Iz logora na Sokocu 14. novembra 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je odveden u nepoznatom pravcu.

Ibrahim Bijelić - Brajko

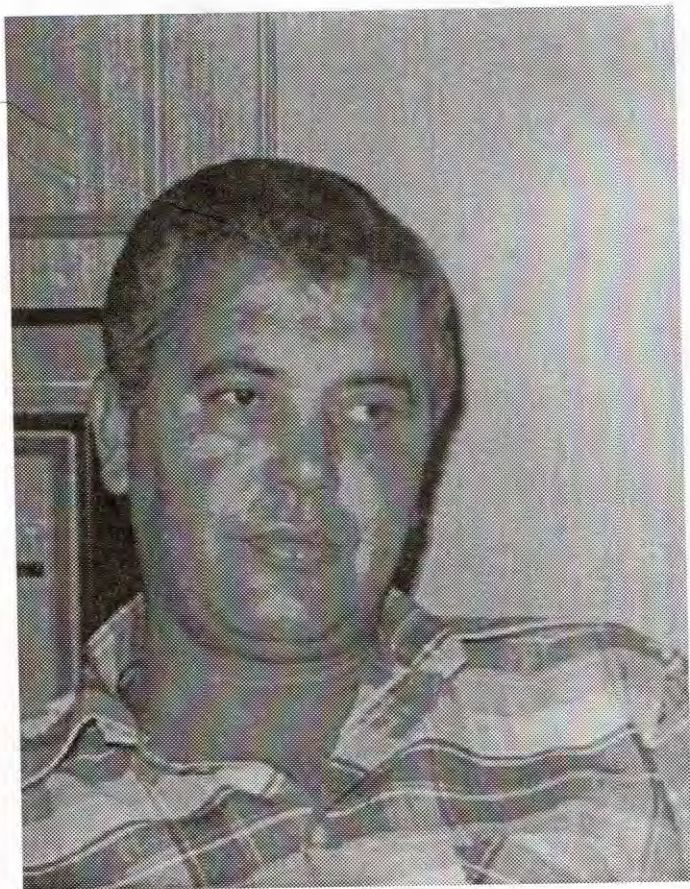
---

* Očevo ime nije utvrđeno.

25. BIKIĆ (Elmaza) ASIM

Rođen 1933. Iz stana u Vogošći 31. marta 1993. odveden u nepoznatom pravcu.

Asim Elmaza Bikić

26. BOKŠIĆ MEHMED - MEHA*

Ubijen u Svrakama 20. jula 1992. Ne zna se gdje je sahranjen.

Mehmed Bokšić - Meha

---

* Očevo ime nije utvrđeno.

27. BRANKOVIĆ (Ilijasa) ŠAHZUDIN - DUDO

Rođen 1952. Iz svog stana u Vogošći 27. jula 1992. odveden i ubijen.

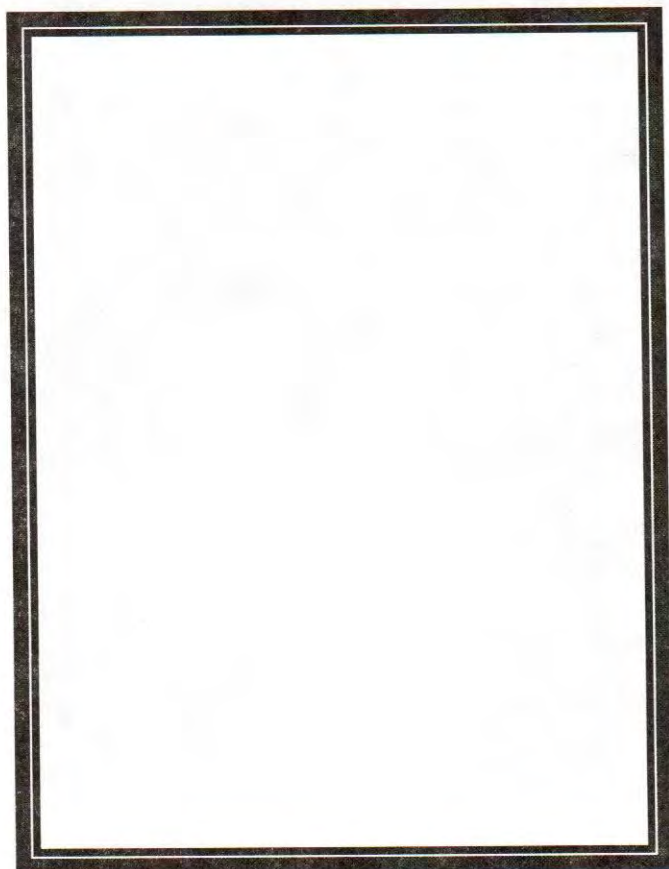

Šahzudin Ilijasa Branković - Dudo

28. ČAMDŽIĆ (Rasima) RASIM

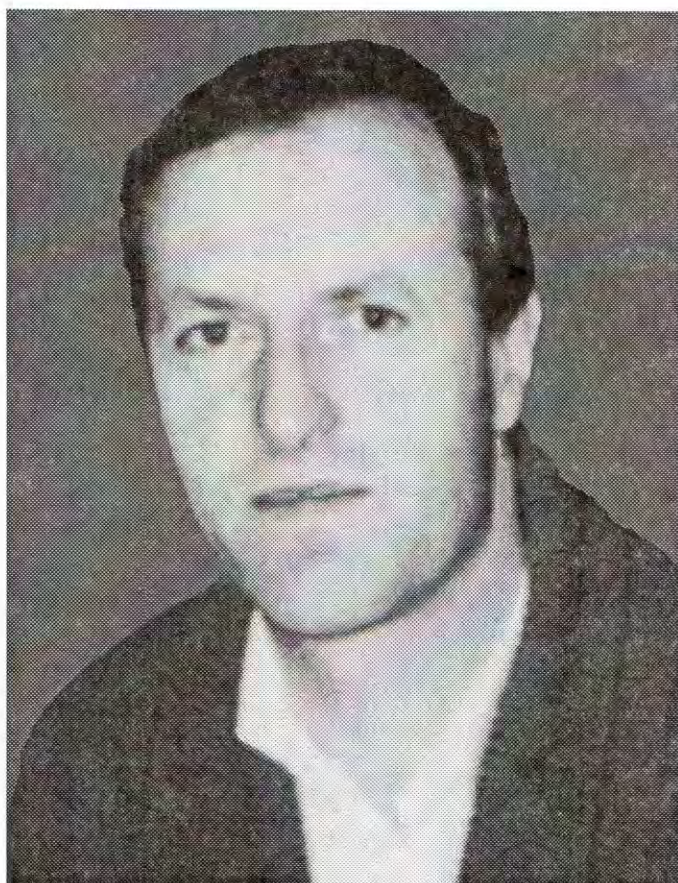
Rođen 1966. Uhapšen 29. aprila 1992. u Olovu i priveden u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki", u Vogošći. U logor "Planjina kuća" u Svrakama prebačen je 11. avgusta 1992, potom u logor Kula u Sarajevu. Ubijen 1993. prilikom prisilnog rada na prvim borbenim linijama. Tijelo razmijenjeno 10. jula 1993.

Rasim Rasima Čamdžić

29. ČEKIĆ (Feriza) SALIH

Rođen 1949. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Salih Feriza Čekić

30. ČINARA (Ramiza) ENVER

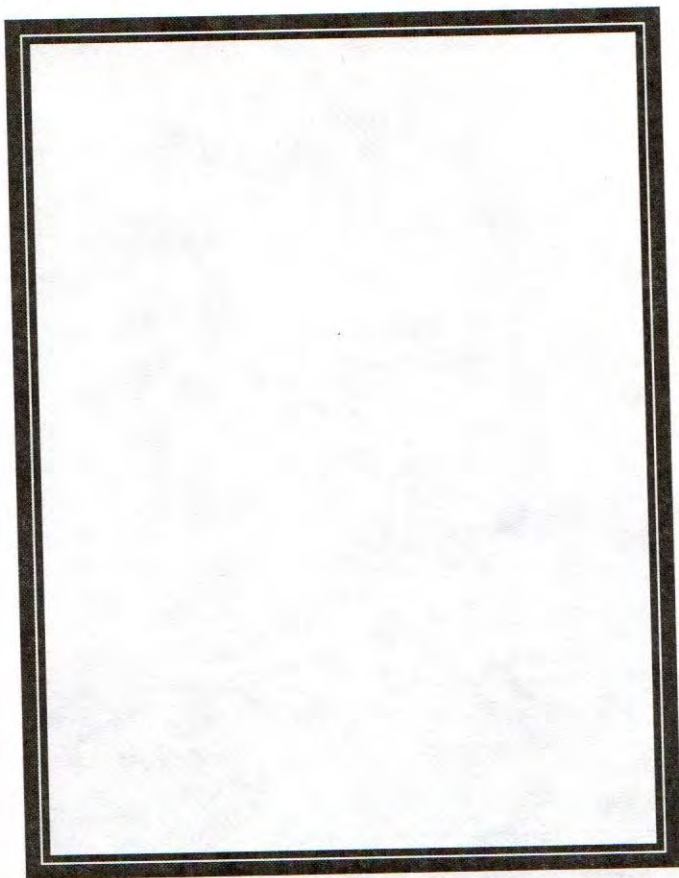
Rođen 1936. Uhapšen u Semizovcu avgusta 1992. i priveden u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 21. septembra 1992. odveden na prisilni rad i ubijen u "živom štitu" na brdu Žuč. Ne zna se gdje je sahranjen.

Enver Ramiza Činara

31. ČOLIĆ RASEMA, rođ. BISER*

Rođena 1938. Uhapšena u Vogošći 11. juna 1992. i privedena u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. odvedena u nepoznatom pravcu i ubijena. Ekshumirana 2. jula 1997. u Sarajevu (Vlakovo).

Rasema Čolić, rođena Biser

---

* Nije utvrđeno očevo ime.

32. ČOVIĆ (Ibrahima) AZIM

Rođen 1953. Iz logora u Hadžićima 23. oktobra 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 20. decembra 1992. izveden na prisilni rad, sa kojeg je odveden u nepoznatom pravcu.

Azim Ibrahima Čović

33. ČOVIĆ (Azema) ŠERIF

Rođen 1946. Iz logora u Hadžićima 23. oktobra 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 7. decembra 1992. odveden na prisilni rad i ubijen na brdu Žuč. Ekshumiran 8. jula 1996. u Svrakama.

Šerif Azema Čović

34. ČATIĆ (Nezira) HASAN

Rođen 1933. Uhapšen 11. juna 1992. u Vogošći i priveden u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki", u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Ekshumiran 2. jula 1997. godine u Sarajevu (Vlakovo).

Hasan Nezira Čatić

35. ĆEBO HABIBA*, rođ. ALIĆ

Rođena 1915. Iz svoje kuće u Semizovcu 1994. odvedena u nepoznatom pravcu.

Habiba Ćebo, rođena Alić

---

* Očevo ime nije utvrđeno.

36. ĆEBO (Ibrahima) HUSO

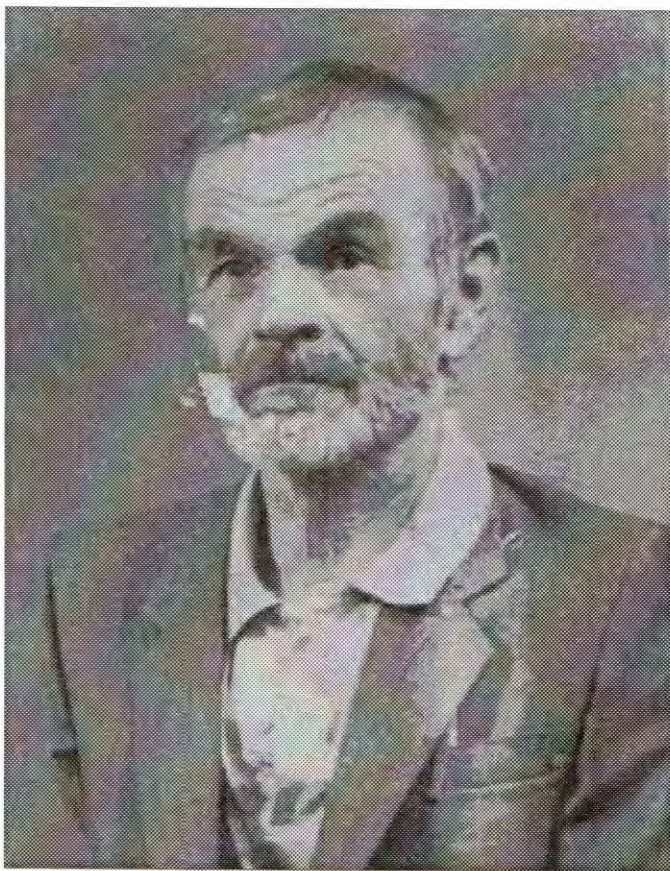
Rođen 1935. Iz svoje kuće u Semizovcu 1994. odveden u nepoznatom pravcu.

Huso Ibrahima Ćebo

37. ĆEBO (Hašima) SAFET

Iz svoje kuće u Semizovcu 1994. odveden u nepoznatom pravcu.

Safet Hašima Ćebo

38. ČEBO SELMA*

Rođena 1940. Iz svoje kuće u Semizovcu 1994. odvedena u nepoznatom pravcu.

Selma Čebo

---

* Nije utvrđeno očevo ime ni rođeno prezime.

39. ČIŠIJA (Fehima) ZIJAD

Rođen 1960. Uhapšen 26. maja 1992. u Rajlovcu i priveden u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći, odakle je 15. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Zijad Fehima Čišija

40. DELIĆ (Alije) ALIJA - AGO

Rođen 1965. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je, 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Alija Alije Delić - Ago

41. DEMIROVIĆ KENAN*

Ubijen 1. marta 1992. na Kobiljoj glavi. Sahranjen na mezarju Kobilja Glava.

Kenan Demirović

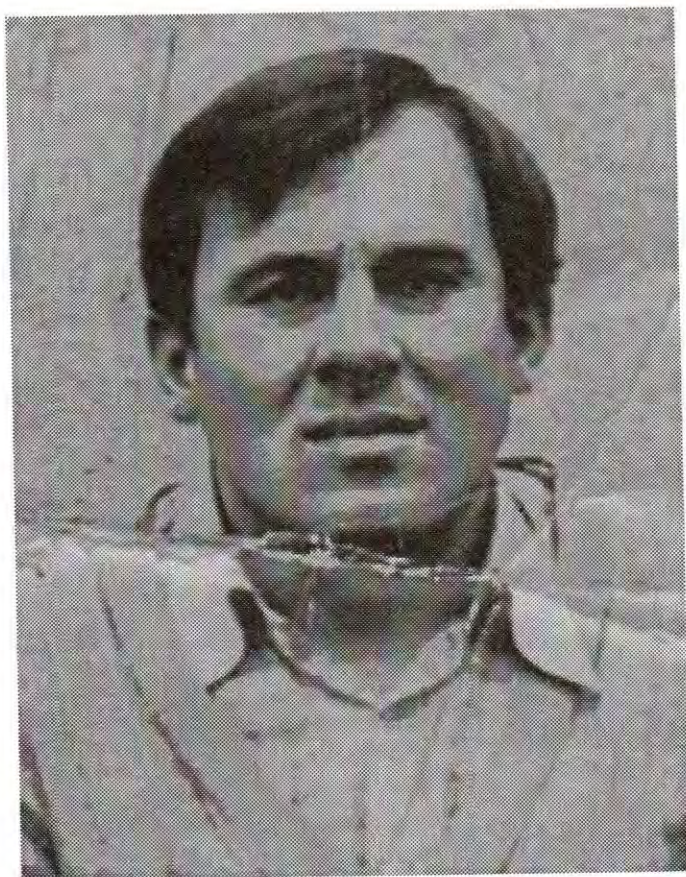
---

* Nije utvrđeno očevo ime.

42. DEVIĆ (Sulejmana) REŠAD

Rođen 1952. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Rešad Sulejmana Dević

43. DIZDAREVIĆ (Vejsila) EVA, rođ. FEJZOVIĆ

Rođena 1936. Nestala u Vogošći 6. juna 1992. Ekshumirana 2. jula 1997. u Sarajevu (Vlakovo).

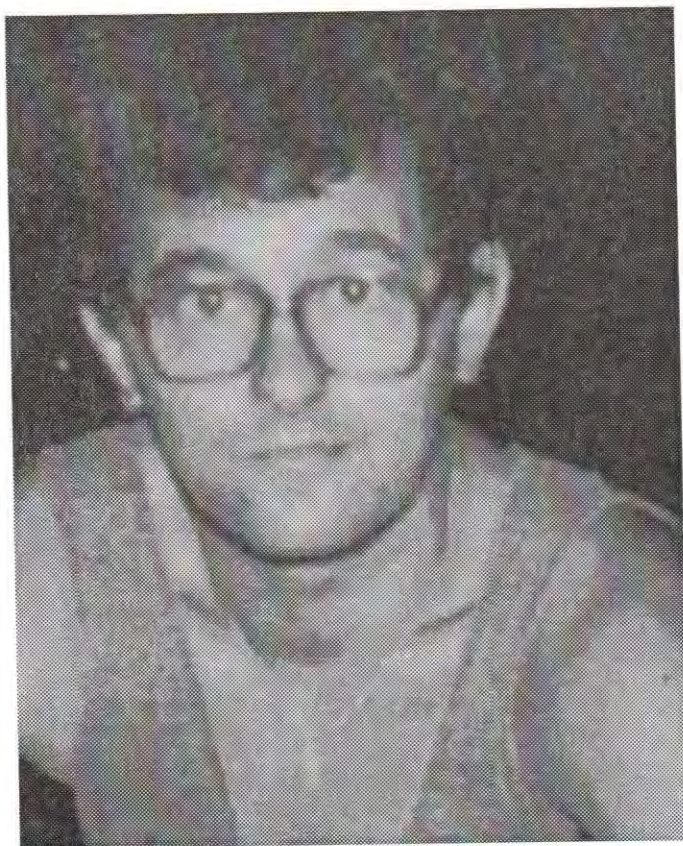

Eva Vejsila Dizdarević, rođena Fejzović

44. DOKIĆ (Josipa - Dragana) MARIO

Rođen 1966. Uhapšen 11. juna 1992. u Vogošći i priveden u logor "Bunker", kod pansiona "Kon tiki", u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. vraćen u svoj stan. Ponovo je uhapšen 24. juna 1992. i odveden u nepoznatom pravcu.

Mario Josipa Dokić

45. DURAK (Sulje) FATA, rođ. SIRĆO

Rođena 1914. Ubijena u Semizovcu 21. avgusta 1992.
Ekshumirana 8. jula 1996. u Semizovcu (Vranjak).

Fata Sulje Durak, rođena Sirćo

46. DURAK (Đulana) SAFET

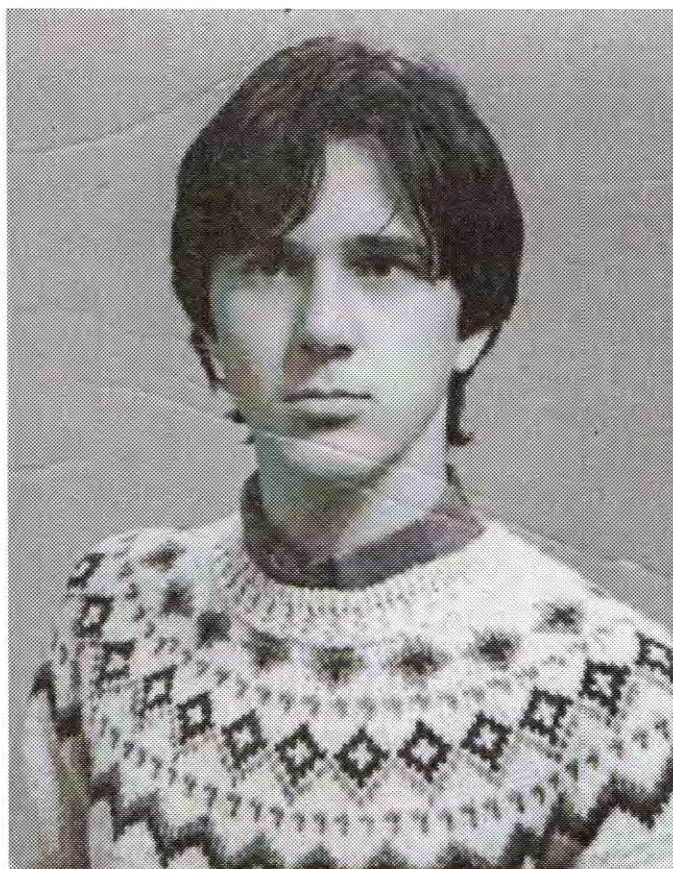
Rođen 1938. Ubijen u Semizovcu 12. juna 1992. Ekshumiran 8. jula 1996. u Semizovcu.

Safet Đulana Durak

47. DURIC (Nazifa) IBRAHIM

Rođen 1966. Nastanjen u Svrakama, putni pravac 3, broj 9.
Uhapšen u Sarajevu 17. maja 1992. i odveden u nepoznatom pravcu.

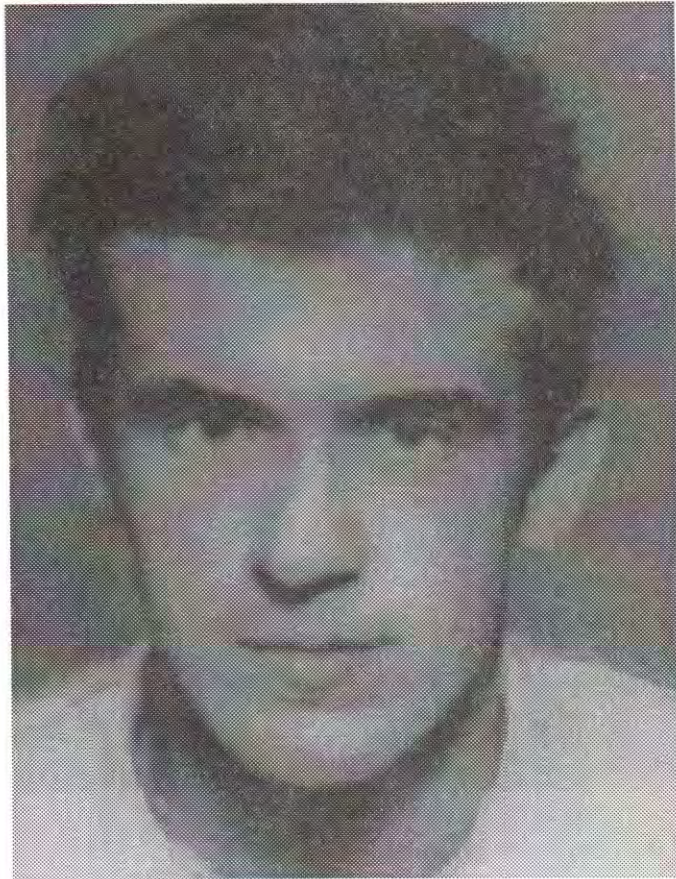

Ibrahim Nazifa Duric

48. DURIĆ (Asima) MENSUD

Rođen 1968. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je, 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Mensud Asima Durić

49. DURMIĆ AZEM*

Iz logora u Ilijašu 17. avgusta 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. septembra 1992. odveden na prisilni rad i ubijen u "živom štitu" na brdu Žuč. Ekshumiran 8. jula 1996. u Svrakama.

Azem Durmić

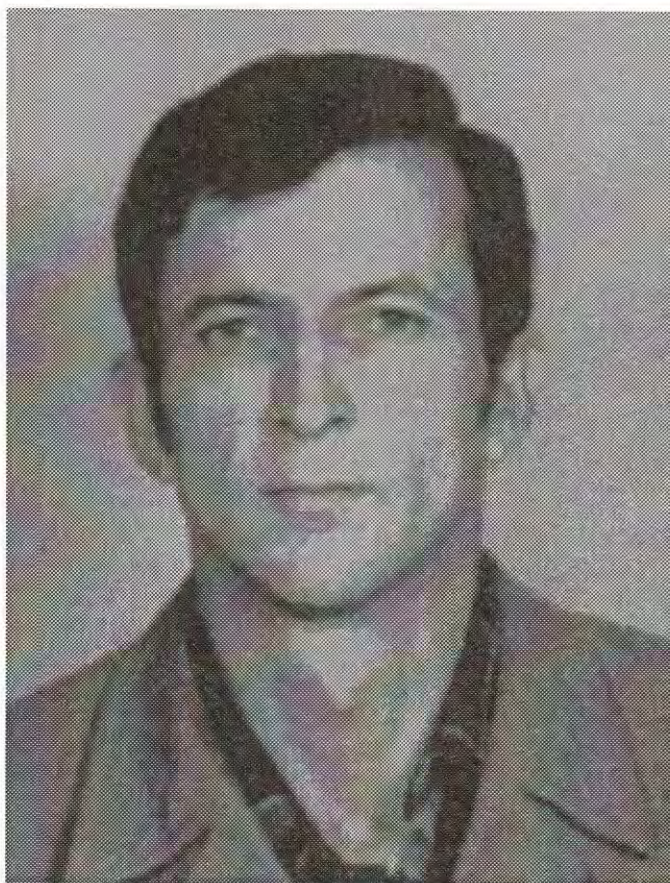
---

* Nije utvrđeno očevo ime

50. DURMIĆ (Rašida) HAŠIM

Rođen 1942. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Hašim Rašida Durmić - Durmo

51. DURMIĆ (Mumina) NAIL

Iz logora u Ilijašu 17. avgusta 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. septembra 1992. odveden na prisilni rad i ubijen u "živom štitu" na brdu Žuč.

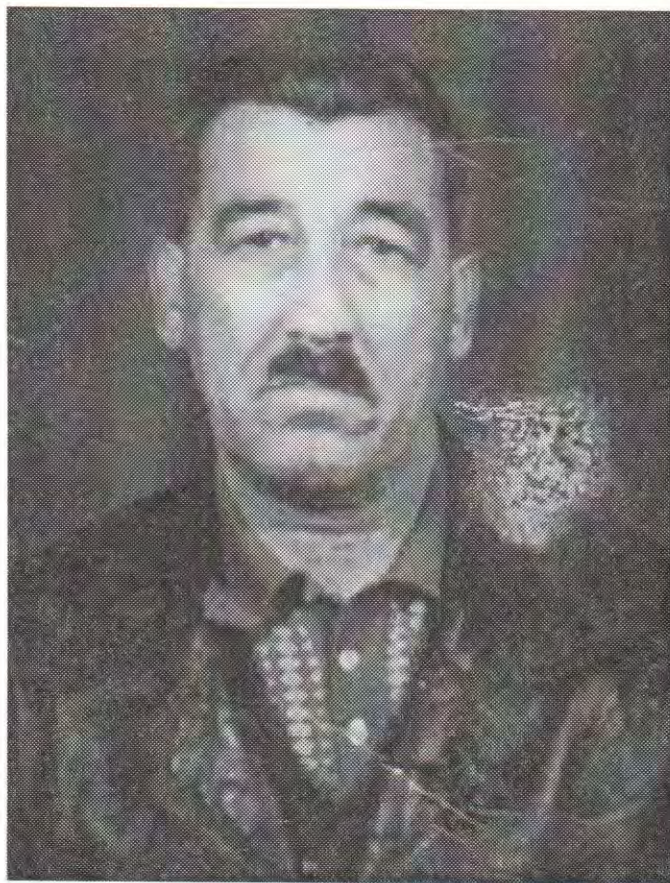

Nail Mumina Durmić

52. DURMIĆ (Bajre) RAMIZ

Rođen 1917. Ubijen u Svrakama 20. jula 1992. Ne zna se gdje je sahranjen.

Ramiz Bajre Durmić

53. DŽIDIĆ OSMAN*

Rođen 1913. Uhapšen u Vogošći 11. juna 1992. i priveden u logor "Bunker" kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. godine odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Tijelo ekshumirano 30. aprila 1996. kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći.

Osman Džidić

---

* Nije utvrđeno očevo ime.

54. DŽIDIĆ RASEMA*, rođ. PUŠINA

Rođena 1917. Uhapšena u Vogošći 11. juna 1992. i privedena u logor "Bunker" kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. odvedena u nepoznatom pravcu i ubijena. Tijelo ekshumirano 30. aprila 1996. kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći.

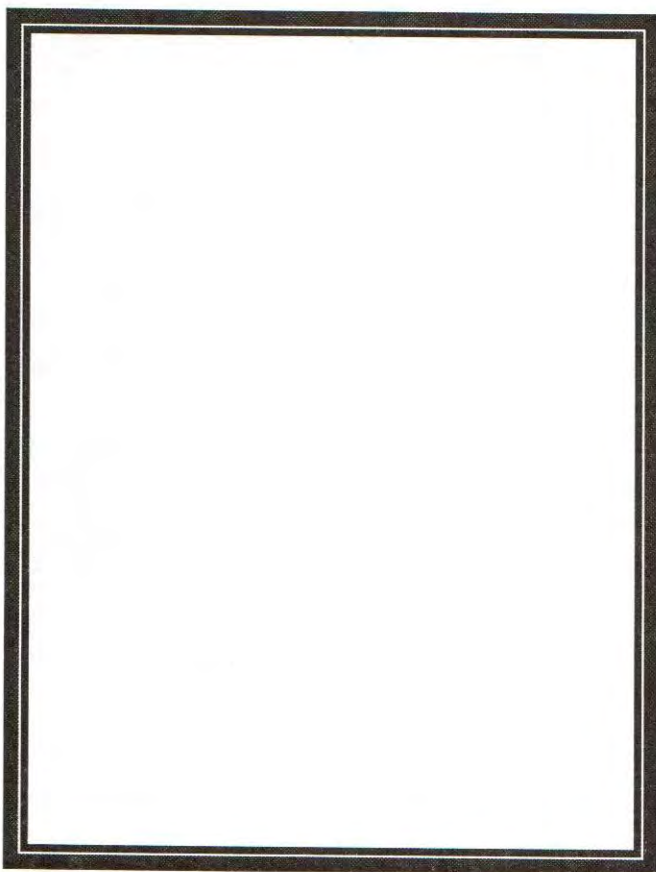
Rasema Džidić, rođena Pušina

---

* Nije utvrđeno očevo ime.

55. DŽIDIĆ SAFET*

Rođen 1941. Uhapšen u Vogošći 11. juna 1992. godine i priveden u logor "Bunker" kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći, odakle je 12. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Tijelo ekshumirano 30. aprila 1996. kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći.

Safet Džidić

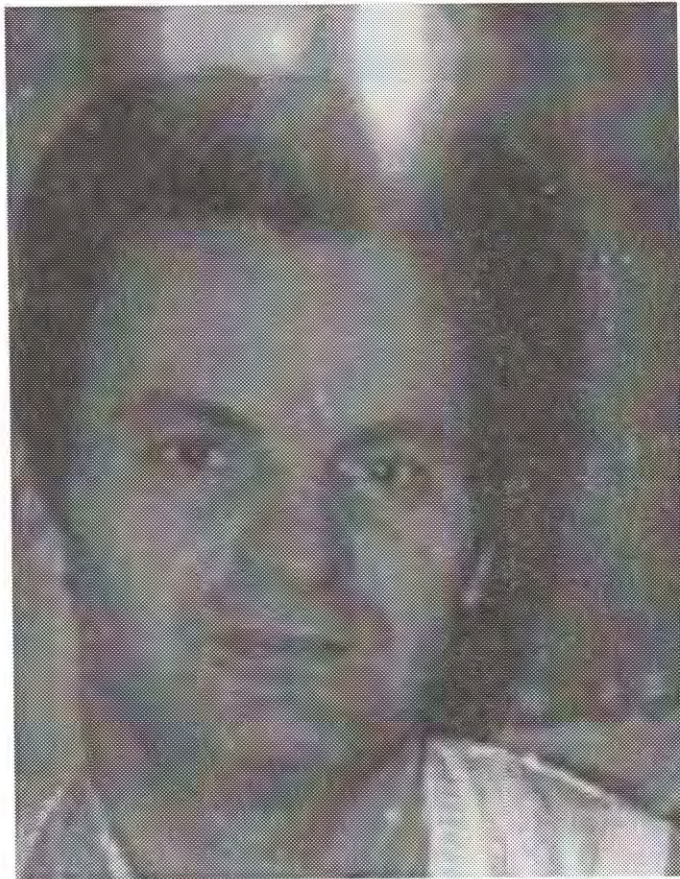
---

* Nije utvrđeno očevo ime.

56. FAZLIĆ (Huse) HAMDO*

Rođen 1932. Uhapšen kod svoje kuće u Semizovcu 22. avgusta 1992. i odveden u u podrum (kotlovnici) Osnovne škole u Semizovcu, gdje je od strane srpskih kolaboracionista udavljen kožnim kaišem.

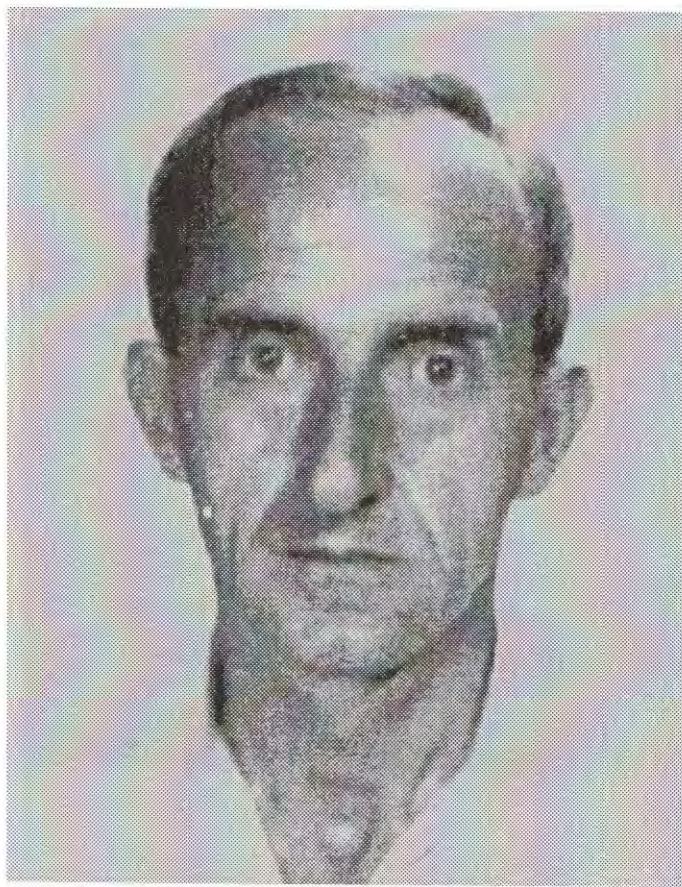
Hamdo Huse Fazlić

---

* Vjerovatno deminutiv od Hamdija.

57. FAZLIĆ HASAN*

Iz logora u Ilijašu 17. avgusta 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je odveden na prisilni rad i teško ranjen. Prebačen na liječenje, odakle je odveden u nepoznatom pravcu.

Hasan Fazlić

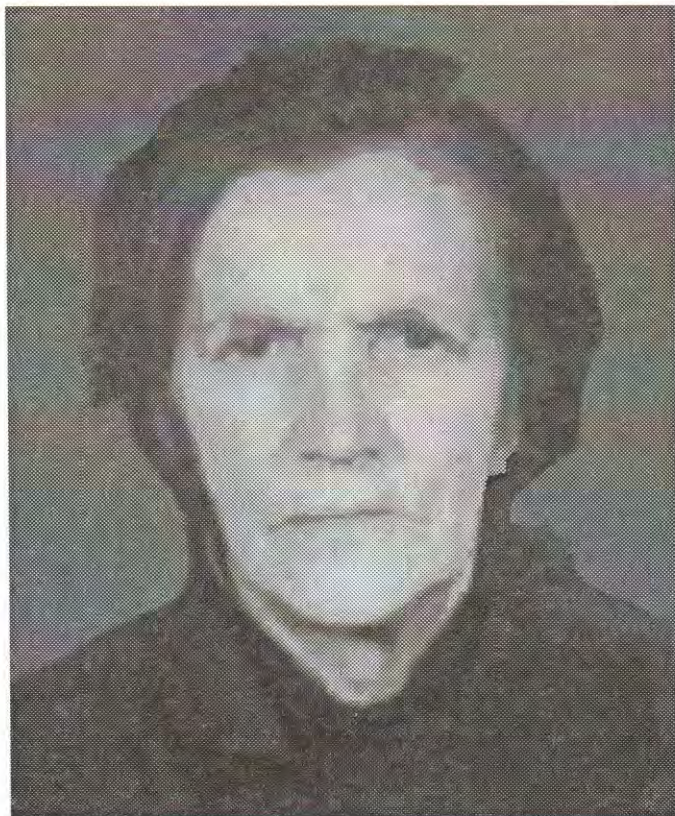
---

* Nije utvrđeno očevo ime.

58. FEJZOVIĆ (Alije) ADILA, rođ. ZLATARAC

Rođena 1919. Ubijena 20. jula 1992. u Svrakama. Ekshumirana 8. jula 1996. u Svrakama.

Adila Alije Fejzović, rođena Zlatarac

59. FEJZOVIĆ (Alije) DŽEMAL

Rođen 1934. Iz svog stana u Vogošći 24. septembra 1992. odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Ekshumiran 8. jula 1996. godine u Svrakama.

Džemal Alije Fejzović

60. FEJZOVIĆ (Alije) ESED

Rođen 1946. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji, te logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Esed Alije Fejzović

61. FEJZović (Uzeira) SALIHA - DILA, rođ. DURMIĆ

Rođena 1936. Iz svog stana u Vogošći 24. septembra 1992. odvedena u nepoznatom pravcu i ubijena. Ekshumirana 8. jula 1996. u Svrakama.

Saliha - Dila Uzeira Fejzović, rođena Durmić

62. FEJZOVIC (Smaila) ŠAĆIR

Rođen 1959. Ubijen 2./3. maja 1992. prilikom napada srpskih kolaboracionista na Svrake. Ukopan na mezarju u Svrakama.

Šaćir Smaila Fejzović

63. GLUHIĆ (Mustafe) HAŠA

Rođena 1931. Iz stana u Vogošći 20. jula 1992. odvedena u nepoznatom pravcu.

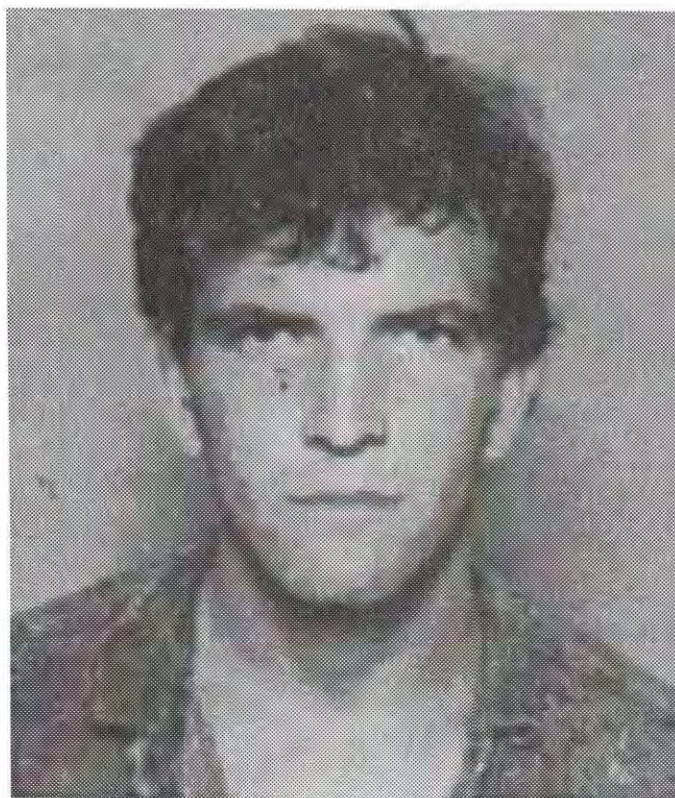

Haša Mustafe Gluhić

64. GLJIVA (Jusufa) SEJO

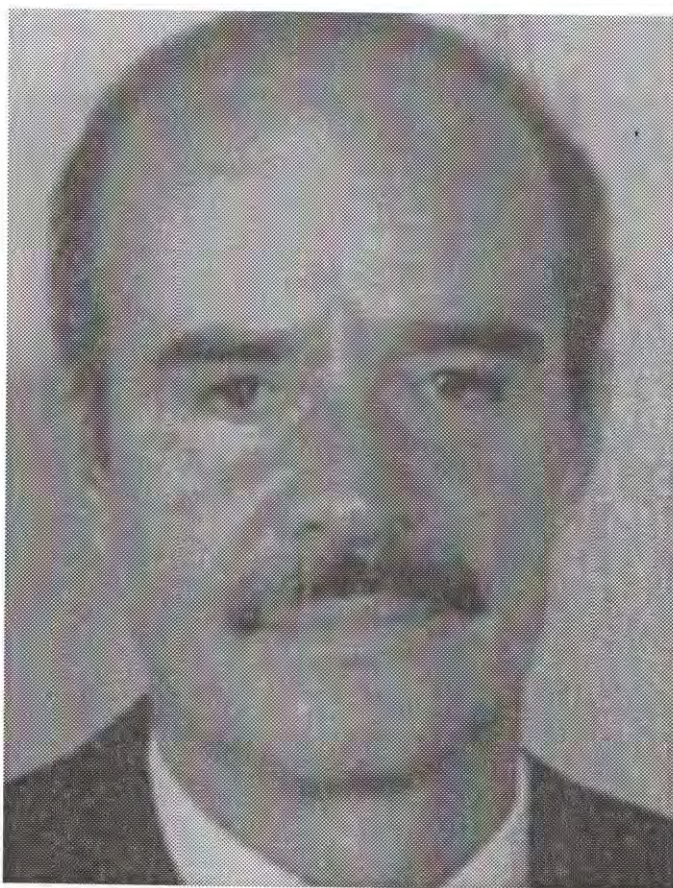
Rođen 1968. Uhapšen 15. juna u Nahorevu i priveden u logor "Bunker" kod pansiona "Kon tiki" u Vogošći, odakle je odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Ostaci tijela pronađeni 21. septembra 1999.

Sead - Sejo Jusufa Gljiva

65. GRUHONJIĆ (Jakuba) NEDŽAD

Rođen 1934. Iz stana u Vogošći 20. jula 1992. odveden u nepoznatom pravcu i ubijen. Ne zna se gdje je sahranjen.

Nedžad Jakuba Gruhonjić

66. GUŠO (Hasiba) MUSTAFA

Rođen 1951. Iz logora u Hadžićima 23. oktobra 1992. prebačen u logor "Planjina kuća" u Svrakama, odakle je 7. decembra 1992. odveden na prisilni rad i ubijen na brdu Žuč. Ekshumiran 8. jula 1996. u Svrakama.

Mustafa Hasiba Gušo

67. HADŽIĆ (Kasima) DŽEMO

Rođen 1969. Ubijen 4. jula 1992. u Tihovićima. Ekshumiran 14. oktobra 1996. u Tihovićima.

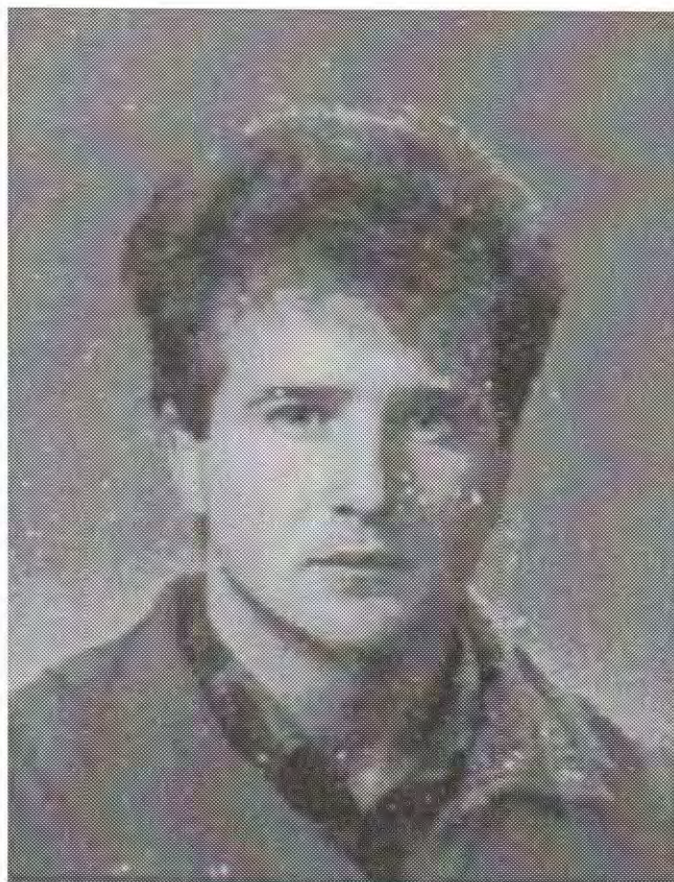

Džemal - Džemo Kasima Hadžić

68. HADŽIĆ (Mehmeda) ESAD

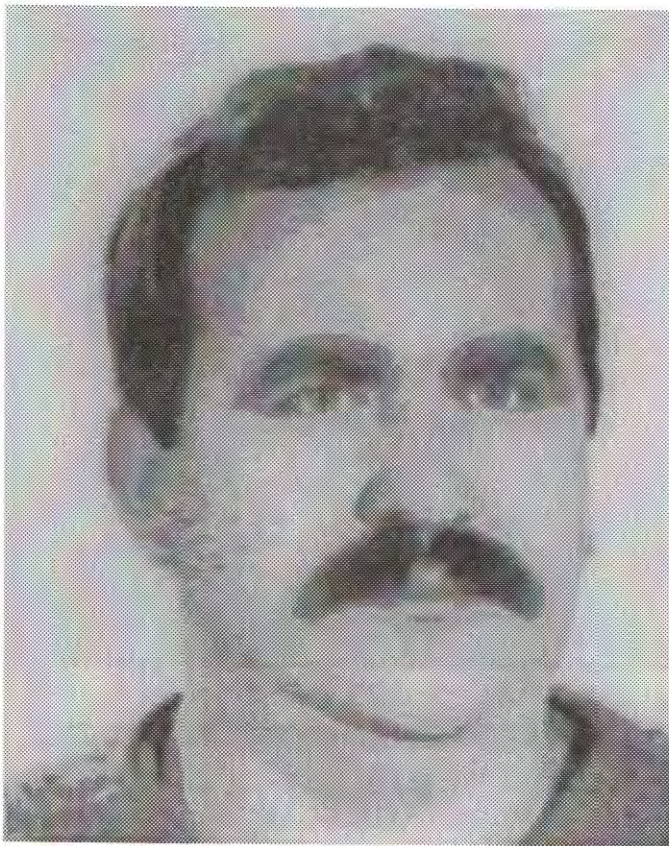
Rođen 1968. Ubijen 4. jula 1992. u Tihovićima. Ekshumiran 14. oktobra 1996. u Tihovićima.

Esad Mehmeda Hadžić

69. HADŽIĆ (Abdulaha) HIMZO

Rođen 1957. Uhapšen 4. maja 1992. u Svrakama i odveden u logor "Kasarna JNA" u Semizovcu, potom u logor "Nakina garaža", na Vogošćanskoj petlji te logor "Planjina kuća" u Svrakama odakle je, 18. juna 1992. odveden u nepoznatom pravcu.

Himzo Abdulaha Hadžić

70. HADŽIĆ (Osmana) KASIM

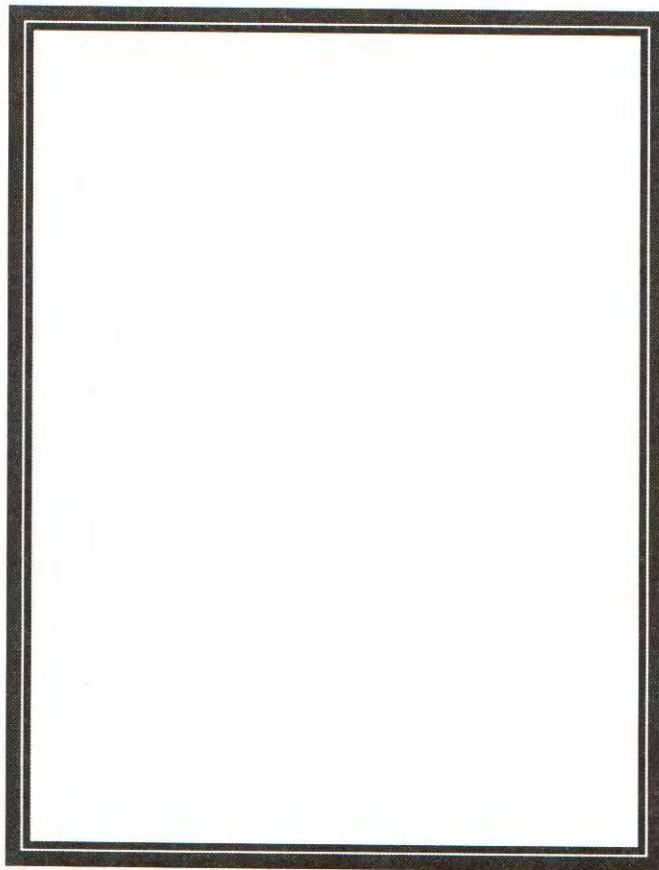
Rođen 1947. Ubijen 4. jula 1992. godine u Tihovićima.
Ekshumiran 14. oktobra 1996. u Tihovićima.

Kasim Osmana Hadžić

71. HADŽIĆ ŠUĆRO*

Rođen 1934. Ekshumiran 17. oktobra 1996. u Svrakama.

Šućro Hadžić

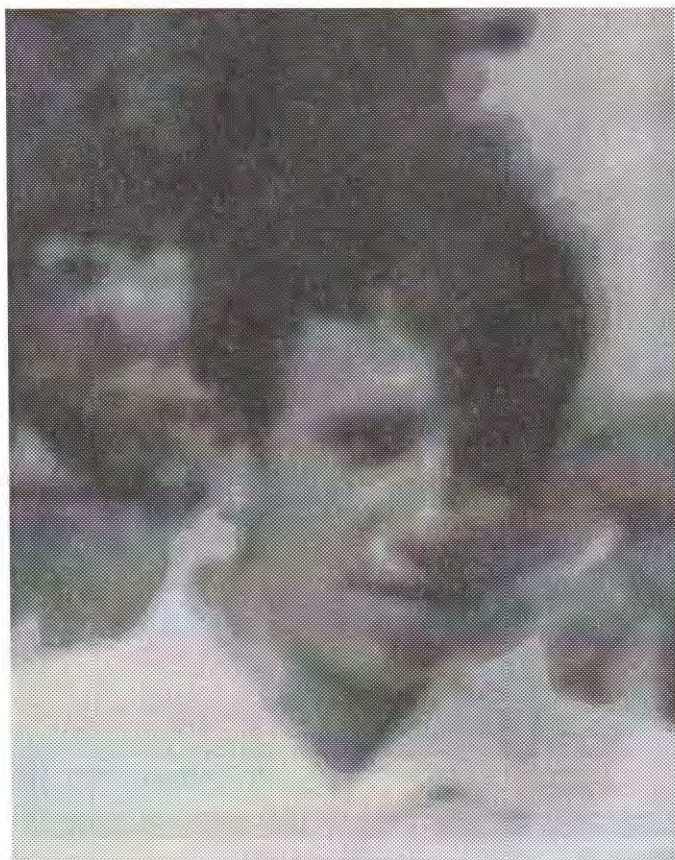
---

* Nije utvrđeno očevo ime.

72. HAJRO (Munira) ASIM

Rođen 1944. Ubijen u Svrakama 20. jula 1992. Ne zna se gdje je sahranjen.

Asim Munira Hajro